Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...эмнай 1921 оной ...ябриин 21-һээ гарана | № 260 (14280) | 1973 оной ноябриин 3, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...ОССИН АЖАЛАЙ ...РШЭТЭ АЛХАМ

...оной — түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй гурбада...хэхы жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэ... ...уүехэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ...эй солотойгоор угтахын түлөө мүрысэн, Россин ...ин промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд гол ...зүйлэй продукцинуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, ...худалдаха юһэн һарын түсэб үлүүлэн дүүргээ. ...жэлэй энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, промышленна ...ийн ургалта 7 процент болоһон байна. Ажалай ...6 процентээр ургаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүл...шаар промышленна продукциин ургалта 83 про...болоһон байна гээд РСФСР-эй Министрнүүдэй Со...ргэдэхи Центральна статистическэ управлениин ...дотор хэлэгдэнэ.

...оной энэ үеынхитэй сасуулхада, промышленнос...тус һалбаринуудта продукци үйлэдбэрилгэ ур...: электрын элшэ хүсэн — 5 процентээр, түли...промышленность — 6 процентээр, хара ба үнгэтэ ...рги — 7 процентээр, химическэ ба нефтехимическэ ...ленность — 10 процентээр, машина бү... ба металл болбосоруулга — 12 про... ой модоной, модо болбосоруулгын ...целлюлоз - саарһанай промышленность — 5 ...ээр, барилгын материалнуудай промышленность ...процентээр, хүнгэн промышленность — 4 процен...эдеэ хоолой промышленность — 3 процентээр. ...ажаһуудал хангалгын ба ажахын эд бараа, эдлэл ...нүүдые үйлэдбэрилгэ 10 процентээр дээшэлһэн

...СР-эй промышленна бүхы министерствэнүүд, бүхы ...уудай (Шэтын область дүүргээгүй), хизаарнуу...ономито республикануудай промышленность юһэн ...а түсэб үлүүлэн дүүргээ.

...до жэлэй энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, үлүү ехээр ...лэгдөө гэбэл: электрын элшэ хүсэн — 20 мил...иловатт-часаар, нефть — 16 миллион тонноор, ... — 2,5 миллион тонноор, шэрэм — 2,1 миллион ..., булад — 2,2 миллион тонноор, хабтайлгаһан — 1,6 миллион тонноор, булад хоолой сорго — 79 ... метрээр, минеральна үтэгжүүлгэнүүд (условно ...ээр) — 1,9 миллион тонноор, химическэ утаһан — ...н тонноор, автопокрышка — 1,7 миллионоор, ...уд, автоматизацилгын хэрэгсэлнүүд ба эдэнэй ...частьнууд — 171 миллион түхэригөөр, тоолон то...о техникын хэрэгсэлнүүд ба эдэнэй запасной ...уд — 159 миллион түхэригөөр, автомобильнууд — ...гаар, эдэнэй дунда хүнгэн автомобильнууд — 138 ..., автомобилиин запасной частьнууд — 59 миллион ...өөр, тракторнууд — 9,3 мянгаар, тракторнуу...асной частьнууд — 37 миллион түхэригөөр, хүдөө ...машинанууд — 134 миллион түхэригөөр, хүдөө ...машинануудай запасной частьнууд — 10,7 миллион ...өөр, саарһан — 197 мянган тонноор, цемент — ...он тонноор. Үнгэтэ ба бусад металлнуудые, неф...н, нефть болбосоруулгын продуктнуудые, мүн бу...эй продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ургаһан байна.

...һэн жэлэй энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, арадай ур...эглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ ургэдэн ехэ болоо ...уд — 124 миллион дүрбэлжэн метрээр, загаһаар ...һан эдеэ хоолой зүйлнүүд — 200 миллион түхэ..., малай тоһон — 76 мянган тонноор, сыр — 24 ...тонноор, кондитерскэ зүйлнүүд — 77 мянган ..., һайн шанартай аяга амһарта (шэлээр ба хрус...эгдэһэн) — 22 миллион түхэригөөр, телевизор... — 213 мянгаар, холодильнигууд — 150 мянгаар.

...мышленностиин бүхы дээрээ 9 һарынгаа түсэб ...шье һаань, зарим предприятинууд продукци г...удалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ашаг ол...ээхэ талаар тогтоогдоһон даабаринуудаа дүүр...гээд РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор хэлэгдэ... хэдэн предприятинуудта үйлэдбэриин хүсэн, хү...ин саг, түүхэй эд ба материалнууд хангалтагүй ...эглэгдэнэ. Зарим ушарта ассортиментдэ таараха...шар муутай продукцинууд гаргагдана.

... наукын, техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ ...үлхэ, научна шэнжэлгэнүүдые хэхэ хүдэлмэреэ ...шэнжэлэлгын, проектнэ, конструкторска эмхинүүд, ...ленна предприятинууд ургэлжэлүүлһэн байха юм. ... гаран шэнэ зүйлэй эдлэл хэрэгсэл үйлэдбэридэ ...үлэгдэә. Технологическа орёо нарин түхеэрэлгэ ...үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн, үйлэдбэри оньһожо...гаһан, автомадаар хангагдаһан байна.

...мышленна продукциин өөрынь үнэ сэн хямда..., ашаг олзо дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэгдэә.

(ТАСС).

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Галина Цыреторовна Раднаева эрхим ажалаараа аймаг соогоо суурхаһаар үнинэй юм. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабаринуудые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоод, зунай үедэ һаамхай үнеэн бүриһөө 1492 килограмм һү һааба. Олон жэлэй туршада эрхимээр ажаллаһанайнгаа түлөө Г. Ц. Раднаева «Ажалай Улаан Тугай» орденоор шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Г. Ц Раднаева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҺАЙНААР БЭЛДЭЭ

Алтан намар барагдажа, ольбон хүйтэнэй амин үзэгдэжэ эхилбэ. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ Хүрбын совхозойхид гүүртэ, фермэ, отарануудтаа малай үбэлжэлхэ байрануудые заһабарилха, дулаалха, үбһэ тэжээл зөөхэ хүдэлмэриие түргэн дүүргэхэ гэжэ эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Һаяшаг энэ ажахын бааза гэжэ газарта хонидой шэнэ дулаан типовой хашаа баригдажа дүүрэбэ. Энэ барилгые Радна Дабаевай хүтэлбэрилдэг дархашуулай бригада богони болзорто һайн шанартайгаар хэжэ дүүргэһэн байна.

Тэрэшэлэн совхозой түб тосхондо үнеэдэй хуушан байра, мал оруулжа шахаха хашаа һайнаар заһабарилагдажа, дулаалагдажа, бэлэн болгогдоо. Эндэ дархашуул К. Батомункуев, Г. Доржиев гэгшэд үнеэдэй байра соохи хобто кормушкануудые, үүдэ, сонхо, шала гэхэ мэтые һайнаар заһабарилаа, хуу шэнэлээ.

Совхозой бусад гүүртэ, отарануудшье үбэлжэлгэдөө үни бэлэн болонхой, байра, хашаа хорёонь һайнаар дулаалагданхай.

Ц-Г. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хоринн аймаг.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРНО

Халуун намарһаа хойшо ниитынгээ малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэһэн Сэлэнгын совхозой һаалишад, малшад үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө һү ехээр һааха шэнэ социалис уялгануудые абажа байна

Зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1.368 килограмм һү һаажа, ажахы дотороо онсо эрхимлэһэн Билюутын һааличан фермэдэ эдэ үдэрнүүдтэ мүрысөөнэй эршэ шангадажа, сагаан эдеэн улам элбэгжэнэ. Түрүү һаалишад Бальжид Нимаева, Татьяна Куценко, Агафья Жаркой гэгшэд жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 2.200—2.400 килограмм һү абаа юм. Мүнөө тус гүүртын коллектив үбэлдөө үнеэн бүриһөө 1.300 килограмм һү һаахаар шиидэнхэй, бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байна.

С. ТЮЛЮКИН.

Эмхидхэжэ шадаһанай ашаар

Газаа хүйтэнэй амин унажа, үдэшэ, үглөөниинь нилээд хүйтэрдэг болобо. Байрын саһан орожо, хонид, үхэр малай бэлшээгүй газар — хада, майла, тарялан, бэлшээри холоһоо сайран, элихэнээр харагдана.

Хүдөөгэй механизаторнуудай эгээл харюусалгатай ажал — таряа хуряалга дүүрэнхэй. Энэ шухала хүдэлмэридэ үдэр, һүнигүй шахуу ажаллажа гараһан механизаторнууднай комбайнуудаа сэбэрлэжэ, МТМ-эйн хашаа соо жэрытэр табиба. Таряа хуряалгаяа хараалһан болзортоо дүүргэөд байхадаа, хэһэн ажалайнгаа дүн гаргажа, онсо шалгарһан механизаторнуудаа элирүүлхэ, тэдэнииие урмашуулха ёһотойбди.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ манай «Победа» колхоз 4050 гектарта ороохото ургамалнуудые тариһан юм. Хараалһан ажалаа бүхы агротехническэ заабариин ёһоор хэдэг ажалшад ороохо тарянаан муу бэшэ ургаса хуряажа абадаг гэжэ механизаторнуудай энээниие һайн ойлгодог. Тиимэһээ хабарайнгаа тарилгые эрхим шанартайгаар үнгэргэхын тулада таряашан бүхэн үргэһэ нойроо мартан, габшагайгаар ажаллажа гараһан юм.

Ороохо таряанай тогтууритай һайн ургаса абаха гэбэл, үрэһэ хүрэнгэеэ эрхим байлга гэжэ зон хэлсэдэг гэшэ. Байгша ондо колхозойнгоо тракторно-таряан ажалай бригадануудые һайн сортын үрэһэ хүрэнгөөр хангаха зорилготой тусхай звено эмхидхэгдэһэн, дүй дүршэлөөр баян механизатор нүхэр Андреев тус звеное даагшаар томилогдоһон юм. Тэдэнэй мэдэлдэ 1200 гектар тариалан, газар элдүүрилхэ, ургасын хойноһоо харууһа хэхэ, ургаса хуряаха оньһон машина даалгагдажа үгтэһэн байна. Хүрэнгын ороохо ургуулжа абаха тусхай звеногой гэшүүд түрүүшынгээ үдэрһөө эхилжэ, өөһэдынгөө хүдэлмэриие эмхи гуримтайгаар ябуулха, ажалай журамые наринаар сахиха, даажа абаһан оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хараалһан хүдэлмэриеэ хаһа сагтань, эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэхын тула нилээд оролдолго, шадабаряа гаргаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

Оролдосотой ажал хэзээшье ашаяа харюулдаг гэжэ зон тон зүб хэлсэдэг гэшэ. Нюниин тэнгээр, саашанхишье һарануудта оропон хура бороо ороохо таряанай гарасада нилээд һайн нүлөө үзүүлжэ, таряашадыемнай яһала урмашуулаа. «Эртээр баярлаһан гэнэтэй» гэдэгые гэршэлһэндэл, хэдэн хоног удаа унаһан хюруу хүсэд эдеэшээгүй сэл хүхэ таряанаймнай тэн хахадыень хүлдөөжэ, оройдоол 2039 гектарынь хуряаха, бэшыень малай тэжээлдэ оруулха баатай болообди. Мүнөө жэлдэ манай ажахын гектар бүриһөө дунда зэргээр 10,6 центнер таряа суглуулаад байхадань, нүхэр Андреевэй звеногойхид энээнээ 13 центнертэ хүргэжэ шадаа. Гансал энэ жэшээе баримта болгон харахада, тэдэнэрэй эрхим һайнаар хүдэлмэрилжэ гараһаниинь элитэ болоно. Звенодо 8 коммунист бии. Звеногой гэшүүд нүхэд Доржиев, Вилданов, Валеев болон бусад таряа хуряалгын туршада хаба шадалаа гаргаж ажаллажа, хамта хүдэлдэг нүхэд сооһоо онсо шалгарба.

Мүн эдэ нүхэднай ургасын хойноһоо харууһа хэжэ дүүргэмсээрээ, хамтын һүрэг малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ звеногооро хабаадаа. Тэдэнэр богонихон болзорой туршада малшадтаа 1900 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэжэ үгэһэн юм. Энэ жэлэйнгээ таряа хуряалгын үедэ техникэеэ бүлэг бүлэгөөр хүдэлгэжэ, даажа абаһан комбайн бүхэнөө бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхые оролдоһоной ашаар энэ нүхэднай харюусалгатай хүдэлмэреэ һайн гэһэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэжэ шадаа. Механизатор бүхэнэйнгөө үдэрэй туршада хэһэн ажалые звеное даагша наринааар тэмдэглэдэг, дүүргэһэн ажалайнь шанарта анхаралаа табидаг заншалтай һэн. Хэн нэгэнэй ажалдаа голодоһо гаргаад байбалнь, ажалай һүүлдэ булта сугларжа хөөрэлдэдэг, хүдэлмэридөө халирхайгаар хандаһан нүхэртөө шангахан һануулга хэдэг юм.

Таряа хуряалгаяа эмхитэйгээр ябуулхын хажуугаар поли дээрэхи һолоомо суглуулжа һүрилхэ, намарай паар элдүүрилхэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулха гэжэ колхозоймнай механизаторнууд шиидэһэн гэшэ. Мүнөө үедэ 10195 центнер һолоомон, 8295 центнер зелёнко һүрилэгдэнхэй.

«Үбэлдөө — тэргэеэ, зундаа — шаргаяа бэлдэ» гэжэ буряад зон хэлсэдэг. Таряа хуряалга түгэсхэбэ. Трактор, машина, хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха хүдэлмэриеэ түрүүшын үдэрһөө һайнаар ябуулха гэшэ манай гол зорилгын нэгэн болоно. Тиимэһээ оньһон техникэ заһабарилгада хабаадажа байһан механизатор бүхэн энэ харюусалгатай ажалаа дүүргэөд, малай үбэлжэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха байна.

А. СУЛЬТИМОВ,
Яруунын аймагай «Победа» колхозой парткомой секретарь.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ЗОЛ ЖАРГАЛАЙ АША ТУҺАДА

...найрамдалай түлөө ...эдэй дээдэ хурал...хабаадагшадаар һай...һан документнүүд Эб ...алда дуратай хүсэ... октябриин 25—31-дэ ...да болоһон бүхэдэл...онгресс дээрэ абта...на.

... дэлхэй дээрэ үнэн ...та эб найрамдал хан... тула хүсэ шадалаа, ... оролдолгоёо нэгэ... уряатайгаар кон... хабаадагшад «Эб ...алда дуратай хү... бүхэдэлхэйн кон... Уряа» дотороо ... бүхы хүнүүдтэ хан...

...айрамдалай хүсэнүү...үйлаһан амжалтын ... һүүлэй үедэ уласхоо... политическэ оршон ... һайжаржа захалаа ...ряа дотор хэлэгдэнэ. ...ар үнэтэй сэнтэй, ...үшэр хойшолонгууд...үйгэн дайн» үнгэрөөн ...байна. Ядерна дайнай ...бэрһоо мүнөөнэй бэ... үетэнэй сүлөөрхэ ...айдабари мүнөө бии ... байнхай.

... юумэн хэгдээшье һаа, бүхы юумэн хэгдээгүй. Империализмын, эзэрхэг түримхэй, хархис хүсэнүүд колониализмын һүүлшын уурхайнуудаа үшөөл барижа байһаар. Эдэнэр фашис урбалта хэнэ. Эдэнэр арадуудай хоорондо хэрүүл хёмороо үүдхэнэ, үһөө хяһаа нэхэхэ ябадал гаргана. Хүнэй шуһанай адхаржа, эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай хэгдэжэ байһан альганайшье зэргэ газарай бии байһан сагта, хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ эрхыень али нэгэ арадта арсажа байһан сагта, арадай демократическа хүсэл эрмэлзэлые дарадаг фашис ба расис гуримай бии байһан сагта хүн түрэлтэн амгалан тэнигэн байжа шадахагүй, эб найрамдал батаар хангагдахагүй.

Дайн дажарта бэлэдхэл хэлгэдэ газарай нилээд ехэ нөөсэ баялигуудай гаргашалагдажа байһан ушартай дэлхэйн арадууд саашадаа эбсэжэ байха ёһогүй. Дайнай саг үргэлжын аюул түбэгтэй эдэнэр эбсэхэ ёһогүй. Дайн заабол болохо бэшэ юм ааб даа, гэбэшье үнэн зүб бэшэ ябадалые усадхан зайсуулжа шадаагүй һаамнай, бүмбэрсэг дэлхэйн хүн зоной 40 процентнь үлэсхэлэн хооһон, ахир тулюур экономическа байдалда һууханынь, эб найрамдалда аюул тохёолдуулагдаха бшуу. Бүхы дэлхэй дээрэ сэрэгэй гаргашанууд элүүрые хамгаалгада һомологдоһон мүнгэ зөөриһөө 2,5 дахин, гэгээрэлэй хэрэгтэ гаргашалагдаһан мүнгэ зөөриһөө 1,5 дахин ехэ байна.

Уласхоорондын аюулгүй байдал, бүхы һалбаринуудта оронуудай хоорондо алы алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо тогтооһоной; бүхы гүрэнүүдэй газар дайдын бүтэн бүлөөн, национальна бэеэ дааһан байдал, адли тэгшэ эрхэ хүндэлһэнэй; ондоо оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаагүй байһанай; хүсөөр заналта хэлгэһээ гү, али хүсэ хэрэглэлгэһээ арсаһанай; бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр буу зэбсэгүүдээ хуряаһанай; сэрэгэй бүхы баазануудые усадхаһанай, харин сэрэгүүдые гаргаһанай; сэрэгэй бүхы холбоонуудые зайсуулан усадхаһанай; ядерна буу зэбсэг хэрэглэлгэ ба тэрэниие бүтээн гаргалгые, туршалгые хориһон уласхоорондын конвенцинуудые баталан абаһанай үндэһөөр амгалан ёһоор зэргэ оршолгын гол ёһонуудые абан бэелүүлхые арадууд эрилтэ табина гээд Уряа соо хэлэгдэнэ.

«Хүйтэн дайнай» үеын үзэл бодолһоо сүлөөрхыень, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставай үгэнүүдээр хэлэхэ болоо һаа, «тэсэбэритэй байха, нэгэ нэгэнтээ амгалан тайбанаар, һайн хани хүршэ ёһоор хамтадаа ажаһуухые» уласхоорондын бүхы олониитые уряалнабди гээд Уряа дотор тэмдэглэгдэнэ. Ухаан бодол, этигэл найдабари дэлхэй дээрэ илан мандаха ёһотой гэжэ эб найрамдалые хүндэтэйгөөр сахидаг бүхы хүнүүдтэ хандана бди. Энэ бидэнэй хүн бүхэнһөө дулдыдаха.

Энэ районд охи али бүхы хёмороон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ аюул тохёолдуулха байна гэжэ 1973 оной октябрь һарада Дүтын Зүүн зүгтэ болоһон үйлэ хэрэгүүд элирхэйлэн гэршэлээ гэжэ «ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1973 оной октябриин 22-ой, 23-най тогтоолнуудые бэелүүлхын түлөө» гэһэн документ соо хэлэгдэнэ.

Аюулгүйн Соведэй 1973 оной октябриин 22-ой, 23-най тогтоолнуудые дары бэелүүлхые туйлахын тула олониитын һанал бодол элсүүлхыень Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй 1973 оной октябриин 25—31-дэ Москвада болоһон конгресс эб найрамдалай бүхы хүсэнүүдые, бүхы оронуудай политическэ партинуудые, олониитын хүдэлөөнүүдые, ниитын эмхинүүдые уряална.

Дары түргэн, аша үрэ ехэтэй ябуулгануудые хэхэ эрилтэ мүнөөнэй байдал табина. Дүтын Зүүн зүгтэхи арадуудта, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангалгада шухала хэрэгтэй эдэ ябуулганануудта эдэбхитэйгээр хабаадаха гэшэ эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй — национальна ба уласхоорондын — уялга болоно.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс — политическэ ба бусад хараа бодол баримталдаг ниитын эмхинүүдэй үргэн ехэ, олоной хабаадалгатай дээдэ хуралдаан — политическэ эгээн элдэб үзэл бодолтой хүнүүдэй хоорондоо үгэеэ ойлголсолгые, харилсаа холбооое бэхижүүлхэ талаар, эб найрамдалай, национальна бэеэ дааһан байдалай, уласхоорондын аюулгүй байдалай, хүнэй эрхэнүүдэй, социальна дэбжэлтын аша туһада национальна ба уласхоорондын хүсэлэл оролдолгонуудаа хамтадхалгын эхин болоно гээд «Саашанхи ябуулганууд» гэһэн документ соо хэлэгдэнэ.

Элдэб элидхэлнүүдые, бодото зууршалгануудые һайшааха, хүдэлмэриингөө арга онолнуудта, ёһо заншалнуудта, байдалда зохилдуулан тааралдуулжа, эдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ, тиихэдээ тус тус эмхинүүдэй, хүдэлөөнүүдэй бэеэ дааһан байдалые хүндэлхэ гол ёһоор хүтэлбэрилэгдэхэ уряатайгаар конгресстэ хабаадаһан бүхы эмхинүүдтэ — национальна ба уласхоорондын — хандаһан байна.

Конгресстэ хабаатай харилсаа холбооной, хөөрэлдөөнэй, хамтын ябуулганууудай жама ёһые хүгжөөхэ, конгрессэй шиидхэбэринүүд ба зууршалганууд тухай мэдээсэхынь тула делегацинуудые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида, Африкын нэгэдэлэй эмхидэ, правительстванууд хоорондын бусад эмхинүүдтэ эльгээхэ уряатайгаар конгресс бүхы эмхинүүдтэ, партинуудта, хүдэлөөнүүдтэ хандаба.

(ТАСС).

ХАНИ БАРИСААМНАЙ БАТА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Йеменэй Арадай Демократическа Республикын (НДРЙ) Национальна фронтын ЦК-гай Генеральна секретарь Абдель Фаттах Исмаилда, НДРЙ-гэй президентскэ Соведэй Түрүүлэгшэ Салем Рубейя Алида, НДРЙ-гэй Премьер-Министр Али Нассер Мухаммедтэ телеграмма эльгээхэдээ, Демократическа Йеменэй национальна һайндэртэй — Революциин үдэртэй дашарамдуулан, йемен арадые үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалба.

(ТАСС).

ПАРАДТА ХАБААДАХАЯА БАЙГШАДАЙ БАЯРАЙ СУГЛААН

Агууехэ Октябриин социалис революциин 56-дахи жэлэй ойдо зорюулагдажа, Улаан талмай дээрэ үнгэргэгдэхэ Московско гарнизоной сэрэгүүдэй парадта хабаадахаяа байгшадай баярай суглаан ноябриин 1-дэ Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болобо.

Ленинэй орденто Московско сэрэгэй округой хэрэгүүдые командалагша генерал-полковник В. Л. Говоров суглаа нээгээ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюроһоо бүридэһэн суглаанай хүндэтэ президиум нэгэн һаналтайгаар һунгагдана.

Парадта хабаадаха соединенинүүдэй, частьнуудай, сэрэгэй һургуулинуудай сэрэгэй тугууд маршын аялга доро зал руу оруулагдана.

Сэрэгэй Соведэй гэшүүн — Московско сэрэгэй округой политуправлениин начальник генерал-полковник К. С. Грушевой Агууехэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ.

Москвадахи Владимир Ильичын нэрэмжэтэ электромеханическа заводой слесарь К. И. Сахаров, СССР-эй арадай артистка Р. С. Стручкова, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Б. К. Пуго, СССР-эй летчик-космонавт А. В. Филипченко гэгшэд сэрэгшэдые халуунаар амаршалаа.

СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо, армиин генерал С. Л. Соколов суглаанда хабаадаһан байна.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалга-бэшэг сэрэгэй парадта хабаадахаяа байгшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаба.

(ТАСС).

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААТАЙ ГҮРЭНҮҮДЭЙ НЭГЭДЭМЭЛ ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДТЭ

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Сэрэгэй Соведэй ээлжээтэ заседани, арминуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ахамад командалагша Советскэ Союзай маршал И. И. Якубовскиин түрүүлэлгэ доро 1973 оной октябриин 30-һаа ноябриин 1 хүрэтэр Чехословакиин Социалис Республикада, Прага хотодо болобо.

1973 ондо нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы бэлэдхэлэй дүнгүүд Сэрэгэй Совет, зүблөөн дээрэ согсологдоһон, 1974 ондо бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд зүбшэлэгдэжэ тодорхойлогдоһон байна. Бүхы талануудые һонирхуулһан, нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ажал ябуулгын асуудалнуудаар заседанида ба зүблөөндэ хабаадагшад һанамжануудаа хэлсэбэ.

Сэрэгэй Соведэй ба аха дүү арминуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөнэй хүдэлмэри хани халуун, үгэеэ ойлголсолгын, нүхэр ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн байна.

Чехословакиин арадай армиин сэрэгүүдэй бэлэдхэл тушаа һуралсалай хэмжээ ябуулганууд Сэрэгэй Соведтэ, зүблөөндэ хабаадагшадта харуулагдаа.

(ТАСС).

«Космос-605» ниидхүүлэгдэбэ

ТАСС-ай мэдээсэл

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-605» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1973 оной октябриин 31-дэ Советскэ Союзһаа табигдаба.

Ан амитадтай лабораториин түхеэрэлгэнүүд, эдэнэй бэеын байдалые шэнжэлхэ научна аппаратура биологическа шэнжэлгэнүүдые хэхээр хараалагдаһан хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Хэмэл одон иимэ параметрнүүдтэйгээр замдаа гаргагдаа:

— түрүүшээр 90,7 минутын турша соо Газарые тойрон дабшаха;

— Газарай нюураһаа эгээн холонь (апогей) — 424 километр;

— Газарай нюрууһаа эгээн дүтэнь (перигэй) — 221 километр;

— 62,8 градус һөөлжүүгээр дабшаха.

Научна аппаратураһаа гадна, замыень тодо наринаар шэнжэлхэ радио-түхеэрэлгэ, приборнуудай ба научна аппаратурын хүдэлмэри тухай баримтануудые Газарта дамжуулха радиотелеметрическэ түхеэрэлгэ хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлнэ. Абтаһан мэдээсэлнүүд залан жолоодолгын-тоолон тодорхойлолгын түбтэ шэнжэлэгдэжэ байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Д. Д. ДОНДУКОВТО, К. Т. НИКУЛИНАДА РСФСР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет театрай искусствада ехэ габьяатай байһанайнь түлөө иимэ хүнүүдтэ **РСФСР-эй габьяата артистын** хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Дондуков Дагба Доржиевичта — Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай артист;

Никулина Клавдия Тимофеевнада — Буряадай АССР-эй ород драмын театрай артистка.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1973 оной ноябриин 1.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. И. СИЗЫХ ГЭГШЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна ба совет эмхи зургаануудта үни удаан саг соо һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан Баргажанай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь нүхэр **Сизых Глафира Ивановнае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной ноябриин 2.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР К. Т. БАРАБАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын экономико болон культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ аша габьяа ехэтэй байһанайнь, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө, түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан тусхайта пенсионер **Барабанов** Константин Трофимовичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной ноябриин 2.

ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ТООСООН БА hУНГАЛТА

ЯМАРШЬЕ ЗОРИЛГО БЭЕЛҮҮЛХЭЭР...

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой 35-дахи дунда hургуулиин багшанарай коллектив 5Г хүнhөө бүридэнэ. Тэдэнэр мянга зуу гаран үхибүүдтэ ном заажа, совет арад зондоо аша туhа асарха хүнүүдые хүмүүжүүлэн, ажабайдалай үргэн замда гаргаха гэhэн эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байдаг. Бүхы багшанарай хорин нэгэнииинь коммунистнууд. Партиин нимэ олон гэшүүдтэй hургуулиин коллективүүд манда үсөөншэг лэ. Коммунистнуудай арбан гурбаниинь дээдэ, найманиинь тусхай дунда hургуулитай багшанар. Тиимэ болохолоороо энэ хадаа hургуулиин али бүхы ажал ябуулгада hайн нүлөө үзүүлжэ байдаг эмхидхэхы, ударидахы, хүмүүжүүлхы ехэ үүргэ дүүргэдэг хүндэтэй хүсэн, бүхы коллективэй түшэг тулгуури, этигэл найдабаринь ха юм.

hуралсал - хүмүүжүүлгын орёо хүдэлмэрииe мүнөө үе сагай эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр ябуулхые оролдожо байдаг энэ hургуулиин коммунистнуудай хүдэлмэри бусадта ёhотой жэшээ боложо үгэхэ байhыень мэнэ hаяхан үнгэрhэн тоосоото hунгалтын суглаан эли тодоор гэршэлжэ үгэбэ.

Партбюрогой секретарь Ангелина Викторовна Ложко жэл соо партийна организациин хэhэн хүдэлмэри тухай суглаан дээрэ хөөрэжэ үгэhэн, саашадаа ямар зорилгонуудые бэелүүлхэ байhанаа тодорхойлоо.

Коммунист А. В. Ложко өөрөө энэ hургуулида арбан хоёрдохи жэлээ багшалжа байха зуураа, зургаан жэлэй туршада багшанарай партийна организациие хүтэлбэрилнэ. Коммунист гэhэн үндэр солотой энэ эхэнэр нүхэдэйнгөө этигэл найдабариие үнэн сэхэ ажалаараа харюулжа, партийна хүтэлбэрилгын жолоо бүхөөр барижа ябаhан дүй дүршэлтэй болоhон секретарь гэжэ тоологдоно. Тиимэhээ тус hургуулиин партийна эхин организаци Октябрьска район соогоо магтуулдагынь дэмы бэшэ бшуу.

Түбхын түрүүндэ энэ хөөрөөгөө суглаанда бэлдэлгэ, тэрэнэй ябасаhаа эхилээ. Юуб гэхэдэ, суглаан лэ хамаг юумые шиидхэдэг шуу. Партийна суглаанууд эндэ hайн бэлэдхэлтэйгээр, эмхи гуримтайгаар, шууд боложо үнгэрдэг байhыень би тэдэнэрэй тоосоото hунгалтын суглаанда hууxадаа ойлгоо hэм. Энэ нэгэдэхи hайн талань болоно.

Тоосоото үе соо гэхэ гү, али 1972—1973 онуудай hуралсалай жэлдэ тус партийна организацида хамтын найман суглаан болоо. Гол түлэб нэмэл суглаа үнгэрэгдэг заншалтай.

Партийна суглаанууд дээрэ ямар асуудалнууд зүбшэгдэнэ гээшэб? hургуулиин ажабайдалда, hуралсал-хүмүүжүүлгын, коммунистнуудай өөhэдынь ажал ябуулгада сэхэ хабаатай зүйлнүүд болоно. Зүгөөр ямар нэгэн асуудал суглаанай үзэмжэдэ табихын урда тээ нягтаар бодожо үзэдэг гуримтай.

Партийна суглаан дээрэ зүбшэгдэхөөр хараалагдаhан асуудал олон коммунистнуудhаа бүридэhэн комисси яаралгүйгөөр, даамгайгаар, нарин шэнжэлгэтэйгээр бэлдэдэг байна. Нигэжэ бэлдэhэн суглаан hонирхолтойгоор, аша үрэтэйгөөр үнгэрдэг. Нимээр хүдэлжэ гуримшаhан газарта хэн удха муутай элидхэл суглаанда хэхэб. Үгэ хэлэhэншье хүн мүн лэ өөртөө, суттаа хүдэлдэг нүхэдтөө эрилтэ ехэтэйгээр, партийна ёhoop хандаха байhаниинь дамжаггүй.

Эндэ нэгэ багахан жэшээ харуулая. 1972 оной декабрь hарада hурагшадай эрдэм мэдэсые дээшэлүүлгэдэ классай хүтэлбэрилэгшын дүүргэдэг үүргэ тухай асуудал нэмэл суглаанай үзэмжэдэ табигдаhан байгаа. Энэ асуудал зүбшэн хэлсэхын урда тээ тусхай комисси хүдэлжэ, олон классуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулга али бүхы талаhаань наринаар шалгажа үзэбэ. Тиигэжэ hайнаар бэлдэжэ ерээд, багша Е. А. Данчинова тус асуудалаар суглаан дээрэ элидхэл хээ hэн. Нимэ бэлэдхэлтэй суглаан аша үрэтэй байнгүй яахаб!

Коммунистнууд бултадаа нитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, партийна даабаряа hайнаар дүүргэжэ байдаг гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдээ. Имагтал коммунистнууд лэ hургуулиин пионернүүдэй, комсомолой комитедүүдэй, лекторнүүдэй бүлэгэй, агитколлективэй, агитпунктын, методкабинедэй хүдэлмэри хүтэлбэрилэн ябуулна.

Гадна партбюро коллективэй гэшүүдэй политhуралсалда, багшанарай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа саг үргэлжэ хандуулжа байдаг. hургуулидань эмхидхэгдэhэн теоретическэ семинарта (хүтэлбэрилэгшэнь (Н. Ф. Кадочникова) гушан багшанар hуралсана, дүрбэниинь педагогическа эрдэмэй үдэшын университедтэ ябана, долоон багша институдта заочноор hуралсалаа үргэлжэлүүлнэ. Пропагандист нүхэр Кадочникова хэшээлнүүдтээ тон ханалгатайгаар бэлдэжэ, hонирхолтойгоор үнгэргэдэг хүн юм. Мүн тиихэдэ багшанарай лекторнүүдэй бүлэг (хүтэлбэрилэгшэнь А. М. Хулугурова) энэ үедэ яhала hайнаар хүдэлжэ байгаа. Багша бүхэн шахуу энэ бүлэгэй гэшүүн юм. Тиимэhээ өөhэдынгөө мэргэжэлээр темээ олоод, лекци бэлдэдэг, hурагшадай түрэлхидтэ, мүн ондоо ажалша коллективтэ ошожо уншадаг юм. Тиигэжэ багшанар жэл соо 119 лекци уншаа бшуу. Нүхэд Кадочникова, Дементьева, Перелыгина болон бусад багшанар бэрхэ элидхэлшэд гэжэ тоологдодог байна.

hургуулиин техническэ хүдэлмэрилэгшэдшье тусхай кружогто ябажа, түрэл орон дотороо, түби дэлхэй дээрэ боложо байhан үйлэ хэрэгүүдтэй танилсажа байдаг. Коммунист И. И. Уланова тус кружогой хүдэлмэри шадамар бэрхээр эмхидхэн хүтэлбэрилдэг, хэшээл бүхэнөө hонирхолтойгоор үнгэргэдэгөөрөө хүндэтэй болонхой.

Коммунист Л. Ф. Калашников дайнай ветерануудай соведэй гэшүүн туладаа hурагшад, студентнүүд, хүдэлмэришэд болон залуушуулда Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай удха шанар тухай хөөрэхэдөө, байлдаанай үедэ (өөрөө тиихэдэ фотокорреспондент байhан) буулгагдаhан фото-зурагуудые, мүн бусад харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые хэрэглэдэг.

hургуулида эмхидхэгдэhэн комсомолшуудай политкружогуудые мүн лэ коммунистнууд хүтэлбэрилдэг байна. 7—8-дахи классууд, жэшээлхэдэ. Ленинскэ комсомолой түүхэ, 9-дэхи классайхид В. И. Ленинэй намтар шудалдаг. Тиихэдэ арбадахи классуудта «Родина» гэжэ клуб хүдэлнэ.

hурагшадай хэшээлhээ гадуур сагаа зүбөөр хэрэглэхэ талаар али олон хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэдэг байна. Эб найрамдалай фестиваль эмхидхэhэн ушар, совет республикануудай түүхэтэй, революционернүүдэй намтартай танилсуулга, холын пионернүүдтэй бэшэг бэшэлсэлгэ гэхэ мэтэ hурагшадые интернационалист мэдэрэлтэйгээр, Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ аша туhа ехэтэй нүлөө үзүүлнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

hургуулиин hурагшадай комсомолой, пионернүүдэй организацинууд партийна организациин түшэг тулгууринь, эдэбхитэй туhалагшань болонхой. Эндэхи комсомолой организаци 300 гэшүүдтэй, классууд хоорондын социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнэй ябасын дүнгүүд hара бүхэндэ согсологдоно. Комсомолой организациин ажал ябуулгань «Манай ажабайдал» гэжэ нэрэтэй ханын газетэдэ үргэнөөр харуулагдадаг гуримтай. 1972—1973 онуудай hуралсалай үедэ hургуулиин комсомолой организациин район соогоо нэгэдэхи hуури эзэлhэн ушар хадаа эндэ hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин hайн байдалтай байhые гэршэлжэ үгэнэ бшуу.

Нимэ хүдэлмэриин үрэ дүнгын хадаа hургуулиин 30 классуудай 17 классай нэгэшье hурагша «муу» тэhэн сэгнэлтэ абангүйгөөр hуралсалай жэл дүүргэ[…] Тиихэдэ бүхы h[…] хахадынь «дүрбэ» […] гэhэн сэгнэлтэт[…] радаг гээшэ.

Гэхэтэй хамта […] мүн үгэ хэлэhэн […] нууд партбюрогой […] ридэ бии байгаа, […] нуудые заahан, […] ямар асуудалнууд[…] ралаа онсо хандуул[…] тэй байhые элирх[…]

Коммунистка Л. Б[…] нова үгэ хэлэхэд[…] программаар заажа […] багшанарта, класс[…] бэрилэгшэдтэ зүб[…] ри ходо үгэжэ бай[…] радхаа.

Коммунистнууд Г. […] ментьева, К. В. Р[…] М. Л. Шункова бол[…] үгэ хэлэхэдээ, тус[…] hурадаг үхибүүдтэй […] ри хүдэлмэри ябуул[…] медүүдээр үнгэр[…] районно, городской […] дануудта hайнаар […] хизаар ороноо ш[…] нарижуулан hайн[…] залуу багшанарта […] 8-дахи класс дүүр[…] 9-дэхи класста ор[…] тула оролдохо, түр[…] дунда саг үргэлжы[…] мэри ябуулха гэхэ […] асуудалнуудта онсо […] хандуулха тухай д[…] нуудые оруулаа.

М. ЦЫРЕ[…]
манай […]

1974 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР

Хандагатайн леспромхозой модошод «Забайкаллес» комбинат дотороо эгээл түрүүлэн табан жэлэй гурбан жэлэй түсэб дүүргэhэн тухайгаа элидхэбэ.

Юhэдэхи жэлэй эхинhээ хойшо леспромхозой үйлэдбэри нилээд оньhожоруулагдаа. Эндэхи оньhожоруулагдамал доодо склад орон доторхи эгээл hайн складуудай нэгэн болонхой. Эндэхи бүхы ажал оньhожоруулагданхай. Мүн бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгээр бага комплексно бригада, мастерска участок, модо бэлэдхэлэй пунктнууд хангагдаhан байна.

Леспромхозой олонхи хүдэлмэришэд байгша оной түсэбые дүүргээд, ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа эхилээ. Социалис Ажалай Герой А. Н. Кудряшовой, мүн В. П. Левченко, Н. Н. Матвеев, А. С. Аранович гэгшэдэй даадаг бригаданууд, операторнууд Д. Г. Нагуманов, Н. Н. Кушнаренко, Л. Н. Солдатов, тепловозой машинистнүүд Б. А. Витусик, С. С. Маслов, В. Е. Тюлькин, П. Н. Мясников, модо шэрэдэг автомашинын жолоошод В. М. Данилов, Е. Т. Грудинин болон бусад үйлэдбэриин түрүүшүүл ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллана.

Модошод түсэбhөө гадуур 10 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, Агуухэ Октябриин hайндэрые угтаха гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллана.

Н. ТЮРНЕВ.

ВОРОНЕЖ. Эндэ алюминиин түхеэрэлгэнүүдэй Европодохи эгээл томо завод баригдажа байнхай. Энэ жэлэй hүүлээр завод түрүүшынгээ продукци үгэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой главна корпусто япон-совет мэргэжэлтэд технологическа түхеэрэлгэ хабсарган тодхожо байна.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

АРМЕНИИН ССР. Разданска ГРЭС Закавказиин эгээл томо электростанциинуудай нэгэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Разданска ГРЭС-эй дүрбэдэхи блогой барилга дээрэ. Эндэ 200 мянган киловатт хүсэтэй турбина табигдаха юм.

ТАСС-ай фотохроника.

ХАРУУЛАН ОЙЛГУУЛНА

Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай партийна организацинууд харуулан ойлгуулха хэрэгсэл hайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулдагынь hайшаалтай. Агитатор гү, али политинформаторай хөөрэхые шагнахаhаа гадна, хоёр нюдөөрөө харахадаа, уншахадаа хүн зоной юумэ hайн ойлгоно, мэдэнэ ха юм. Парти, правительствын гадаадын болон дотоодын политикые, үйлэдбэриин гол зорилгонуудые, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые харуулан ойлгуулха гээшэ партийна организацинуудай шухала зорилго байна бшуу.

Мэнэ hаяхан Сэлэн-Дүүмэ тосхондо ошожо, Сэлэнгын совхоздо, Сэлэн-Дүүмын заhабарилгын механическа заводто (РМЗ) харуулан ойлгуулха агитаци хэр зэргэ эмхидхэгдэнэб гэжэ шалгаха, үзэхэ хэрэг гараа hэн. Жэшээнь, Сэлэнгын совхозой түб hууриндa, мүн улаан булангуудта фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр самбар, хабтагайнууд, улаан бүд дээрэ гоё гоёор бэшэгдэhэн лозунг, плакадууд бии. Совхоз юhэдэхи табан жэл соо хэды шэнээн мяха, hүн hooho, ороохо таряа үйлэдбэрилхэб гэжэ аржыса бэшээтэй байна. Вершинын үүлтэртэ фермын улаан булан соо hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд арбан хоног соо, hара, квартал бүри гаргагдадаг, саарhан дээрэ гоё hайханаар бэшэгдэдэг байна.

Совхозой соёлой байшан соо ороходо, дүрбэн отделенинүүдэй, мүн hүн hаалиин фермэнүүдэй ажалшадай абаhан социалис уялганууд, тэдэнэй дүүргэлтэ тухай зузаан саарhан дээрэ уран hайханаар бэшэгдэhэн байба. Ажахын малшад, таряашад соёл культурынгаа байшанда ороходоо ямар отделени, фермэ ажал хүдэлмэрэ хэр зэргэ ябуулжа байнаб, социалис мүрысөөнэй охин хэр зэргэ бадарнаб гэжэ эли мэдэхэ байна ха юм.

Эндэхи совхозой партком, тэрэнэй секретарь нүхэр М. Т. Шагдаров харуулан ойлгуулха хэрэгсэл бүри hайжаруулха гэжэ оролдоно. Мүнөө Сэлэнгын аймаг соо «Эрхим улаан булан» гэhэн нэрэ хүндын түлөө конкурс харалга соносхогдобо. Тус конкурсдо ажахын бүхы улаан булангууд оролсобо. Адуу малай үбэлжэлгын үе соо фермэ, гүүртын улаан булангууд илангаяа hайнаар хүдэлхэ зэргэтэй. Соёлой эдэ гуламтанууд соо харуулан ойлгуулха агитаци, зоо-ветеринарна hуралсал, лекци, политическэ мэдээсэл гэхэ мэтын ажал хүдэлмэринүүд хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар ябуулагдахаар хараалагдана.

Мүн Сэлэн-Дүүмын заhабарилгын механическа заводой партийна эхин организаци харуулан ойлгуулха хэрэгсэл эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулдаг. Тус заводой цехүүд соо социалис мүрысөөнэй дүнгүүд, дайшалхы хуудаhан, ханын газетэ ходоодоо гаража байдаг. Ямар коллективэй hайса гү, али мууса ажалладагынь, хэhэн, бүтээhэн ажалайнь шанар тухай ороhоор лэ мэдэхээр байна.

Бүхы аймаг соо харуулан ойлгуулха агитаци hайнаар эмхидхэгдэнэ гэхын аргагүй. Ушар юуб гэхэдэ, зарим предприятинуудаар, хүдөө нютагуудаар ябахада, хуушаржа шарлашаhан плакат, диаграммануд харагдана. Соёл культурын зарим эмхи зургаануудта харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд мүн лэ ахирханаар хэгдэhэн байдаг.

Сэлэнгын аймагай партийна организацинууд арад зоной дунда аман үгын агитаци hайжаруулхаhаа гадна, мүн харуулан ойлгуулха хэрэг бүри hайнаар эмхидхэхэ зорилго урдаа табина. Тиимэ дээрэhээ колхоз, совхозуудай парткомууд, промышленна предприятинуудай партийна организацинууд арад зондо харуулан ойлгуулха хүдэлмэридэ ушардаг дутуу дундануудаа сүм усадхаха, арад зоной олоороо ажаhуудаг тосхонуудта, клуб, улаан булангуудта лозунг, плакат, уряа гэхэ мэтые олоор бэшэжэ няаха, эдэнэй удха мүнөө үеын сагтай тааралдуулха зорилготой.

Б. ШИРЕТОРОВ,
партиин Сэлэнгын райкомой инструктор.

МАЛ АЖАЛ БА ВЕТЕРИНАРНА АЛБА[…]

Республикын ветеринарна мэргэжэлтэдэй зүблөөнhөө

Ажахынуудай адууhа малые элдэб үбшэнhөө hэргылхэ уялгатай аймагай 19 ветеринарна станци, мүн аймагуудай, аймагуудай хоорондын 12 ветлаборатори, ветеринарно-санитарна 3 станци, 64 ветеринарна участок, 78 пункт республика доторнай ажаллана. Тэндэ бүхыдөө 175 ветврач, 272 ветфельдшер хүдэлнэ. Тиихэдэ колхоз, совхозуудта хамта 120 гаран ветврач, 106 ветфельдшер бии.

Тэдэнэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаа hаа, энэмнай ехэхэн хүсэн. Адууhа малай үүлтэр hайжаруулха, тоо толгойень олошоруулха, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ, малые халдабарита, халдабарита бэшэ үбшэнhөө hэргылхэ, эмшэлхэ талаар ветеринарна мэргэжэлтэдэй харюусалга, үүргэ жэлhээ жэлдэ айхабтар ехэ боложо байна.

hаяхан болоһо республикын ветеринарна мэргэжэлтэдэй зүблөөн дээрэ эгээл эдэ бүхы асуудалнууд тушаа үргэн ехэ хөөрэлдөөн болоо.

— Партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, юhэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула габшагай шангаар, бүхы мэргэжэл шадабари, ухаан бодолоо гарган, ажалаа зүбөөр эмхидхэн, журамтай наринаар хүдэлхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай, — гэжэ элидхэлшэ, республикын хүдөө ажахын министр **Б. И. Николаев** хэлэбэ.

Энэ талаар ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй урда харюусалгатайшье, ехэшье зорилго табигдана. Илангаяа тэдэнэр ажалдаа эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэн, мал ажалдахи ветеринарно-санитарна хүдэлмэриие эрид hайжаруулха, адууhа малай халдабарита, халдабарита бэшэ үбшөөр үбшэлхэ ябадалые сүм усадхахын тула бүхы хэрэгтэй юумэ хэхэ ёhотой.

Ажалаа hайнаар мэдэдэг, харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, дүршэл ехэтэй ветеринарна мэргэжэлтэд республика доторнай олон. Зэдын аймагай Борьёогой совхозой главна ветврач В. Н. Выборов, Бэшүүрэй аймагай главна ветврач В. Б. Бадмаев, Сэлэнгын аймагай Үдэнгын ветпунктые даагша Ц. Б. Матушкеев, Сотниковско шубуунай фабрикын главна ветврач, А. Я. Соколов болон бусад ажахынуудайнгаа бүхы малые үбшэнhөө hэргылэн хамгаалжа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абаха, гүрэндэ элбэгээр худалдаха хэрэгтэ горитой хубита оруулна. Республикын ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолгын ашаар колхоз совхозуудтамнай адууhа малай халдабарита хамшаг үбшөөр үбшэлхэ ушар үгы болонхой гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Гэхэтэй хамта ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй ажалда бии байhан дутагдалнууд тухай дурдангүй үнгэрхын аргагүй. Олохон ажахынуудта адууhа малай тоо толгойе олошоруулха тушаа анхаралай үшөөл багаар табигдадаг, искусственна үрэжүүлгын муугаар хэгдэдэг дээрэhээ жэл бүри нилээд олон тугал, хурьгад, поршоонхо, унагад дутуу абтана. Гансахан үнгэрhэн наймадахи табан жэлдэ республикын колхоз, совхозууд эхэ малай олоороо hубайрhанhаа боложо, 41 мянган тугал, 569 мянган хурьга, 15,5 мянган унага дутуу абаа. Жэлhээ жэлдэ нилээд олон тугаллаха үнеэд, гунжад мяханда тушаагдана. Энэмнай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэдэй ажалдаа харюусалга багатайгаар хандаhанhаа болоно.

Адууhа малай олоороо гарзалhанhаа боложо, баhал ехэхэн гарза хохидол ушаруулагдана. Бүхыдөө гарзалhан үхэр, хонид, гахайнуудай аяар 97—98 процентнь имагтал харууhа, тэжээлэй мууhаа, халдабарита бэшэ үбшэнhөө боложо гарзалhан байна. Илангаяа хабар, намарай үедэ мал олон гарзална. Жэшээнь, олонхи зуhалантууд дээрэ хонидые хааха сарай hарабшын үгы дээрэhээ намарай ольhон, ехэ бороодо нооhоёо абхуулhан хонид олоороо зууража үхэдэг, гарзалдаг байна.

Энэмнай нэн түрүүн ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй даалгагдаhан ажалдаа харюусалга багатайгаар хандадаг, малшадай урда шанга эрилтэ табидаггүй, хиналта хэдэггүй дээрэhээнь болоно бшуу.

Зарим нютагуудта малай бруцеллёз үбшөөр үбшэлхэ ушар үшөөл сүм усадхагдаагүй. Илангаяа гүүртэ, отаруудта ариг сэбэрэй ёhoop сахигдадаггүй, ветеринарно-санитарна заабариин дүүргэгдэдэггүй дээрэhээ малай энэ үбшөөр үбшэлхэ ушар хаа-яа үзэгдэhөөр. Энэ үбшые хаа хаанагүй усадхаха, саашадаа тэрэнэй дэлгэрхэ бүхы харгые хааха гээшэ гүрэн түрын шухала зорилго гэжэ тоолохо ёhотойбди.

Үхэр малай бэедэ халдадаг хорхой шабхайтай үбшэн — хамуу, арhанай гуур, диктиокаулез, мониезиоз, ценуроз, эстроз гэхэ мэтые үгы хэхэ талаар үшөөл hаhанда хүрэмөөр хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Яруунын, Хоринн, Зэдын, Хурамхаанай, Хяагтын аймагуудай ажахынуудай малда гуур ехэ дэлгэрэнхэй. Тиимэ хорхой шабхайе үгы хэхэ элдэб хорон, хэрэгсэлшье элбэг. Гансал ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд тэдэ үбшэнhөө малаа hэргылхэ, үгы хэхэ хэмжээ хаhа сагтань абанагүй.

Фермэнүүдтэ ветеринарна болон ариг сэбэрые сахиха хүдэлмэриие hайжаруулха, адууhа малай харууhа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэг гансахан 1—2 үдэр соо бүтээхэ ажал бэшэ, харин саг үргэлжэ хэгдэжэ байха хүдэлмэри болоно. Энэ гансашье ветмэргэжэлтэдэй бэшэ, бүхы хүтэлбэрилэгшэдэй, ажахын, советскэ органуудай хам орон хабаадаха хэрэг.

Мүнөө ветмэргэжэлтэд малай элдэб үбшэнтэй амжалтатайгаар тэмсэхэ бүхы хэрэгтэй юумээр хангагданхай, элдэб эм дом гэхэ мэтээр элбэг болонхой.

„ Эхилээд байhан үбэлжэлгын үедэ ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй хэхэ юумэн илангаяа ехэ. Адууhа малай үбhэ тэжээлые зүбөөр эдюулхэ, сэбэр hайн, дулаан байраар хангахаhаа эхилээд, элдэб үбшэ хамшагhаа hэргылхэ, эмшэлхэ хүдэлмэри hайнаар эмхидхэхэ, малшадые hургаха талаар тэдэнэр тон ехэ ажал хэхэ зэргэтэй, — гэжэ элидхэлшэ түгэсхэлдөө хэлээ.

***

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэдэ олон хүн хабаадалсаа.

— Малай элдэб үбшэнтэй ашаг үрэтэйгөөр тэмсэхын тула аймагайнгаа газар дээрэ байhан бүхы малые (нитын, үмсын хамаагүй) ветеринарна нарин хиналта доро байлгажа, үбшэнhөө hэргылхэ тарилгые түсэбэй ёhoop хэдэгбди, — гэжэ Кабанскын хүдөө ажахын управлениин начальник **А. В. Наволодский** хэлээ.

Тэрэнэй ашаар аймаг дотор малай туберкулёз, бруцеллёз үбшэн үзэгдэхээ болинхой. Хэрбээ 1965 ондо бүхы үхэрнүүдэймнай 40 процентнь гуууртай байгаа hаа, мүнөө шалгажа үзэхэдэ, 3 процентнь тиимэ хорхонтой байгаа. Илангаяа гахайнуудые халдабарита үбшэнhөө hэргылхын тула поршоонхонуудые нарайhааь хойшо 5—10 хоноод лэ бүри томо болоторынь тусхай эмээр таринабди. Гахайн байрануудта санпропускник, дезобарьер, тусхай хубсаhан гэхэ мэтэ бии болгогдонхой. Бүхы малшадаа ээлжээлүүлэн жэлдээ нэгэ hарын курсада hурганабди. hүүлэй үедэ малай байрада дезинфекци хэхэ, сагаадаха тусхай оньhожоруулагдаhан отряд бии болгогдоо. Энэ отрядай хүсөөр богони болзорто байранууд сагаадагдана, дезинфекци хэгдэнэ. Тэдэндэ бульдозертой тракторнуудые үгөө hаа, малай байрын хажуудахи наг шэбхэ обоолхо, нэгэмүhэн химическэ аргаар арюудхаха байгаа.

— Мүнөө адууhа малые, жэшээнь, гахайнуудые нэгэ багахан газарта олоор байлгадаг болохо томо комплексно барилга, байрануудай түхеэрэгдэжэ байхада, ветеринарно-санитарна хүдэлмэриие hайнаар табиха гээшэ илангаяа шухала болонхой, — гэжэ Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой главна ветврач нүхэр **Разуваев** хэлэбэ.

Манай ажахын дүрбэн фермэдэ 800 гаран үнеэд haалгагдана. Тэдэнэй гурбан фермэдэнь малда тэжээл буйлуулха, зөөхэ, уhалха, наг шэбхэ арилгаха, үнеэдые hааха хүдэлмэри оньhожоруулагданхай. Фермэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха, hаалишадай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ талаар хэгдэhэн зарим тэды хүдэлмэриин ашаар hаагдаhан hүнэй шанар hураггүй дээшэлээ. Жэлэй эхинhээ хойшо тушааhан бүхы hүнэймнай хахадhаа ехэнхинь эрхим шанартай байжа, совхоз гол түлөөhэн дээрэнь 2 мянган түхэриг нэмэлтэ шан абаа.

Совхоздо гахайн фермэдэ ветеринарно-санитарна хүдэлмэриие hайжаруулха талаар горитой оролдолго гаргагдана. Фермын бүхы байра гэзаа тээhээнь тойруулжа хорёологдоо, ондоо тээhээ ерэhэн хүнүүдые арюудхажа оруулха санпропускник баригданхай, гарзалhан гахайн бэе задалжа үзэхэ байра, гахай үүсэлхэ газар, наг шэбхэ обоолхо, суглуулха нүхэн гэхэ мэтэ бии.

Саашадаа малай халдабарита бэшэ үбшөөр үбшэлхые hэргылхын тула үбhэ тэжээлэй шанар hайжаруулха хэмжээ абаха юм.

Зэдын аймагай Борьёогой совхозой главна ветврач **В. Н. Выборов** иигэжэ хэлэбэ:

— 1965 ондо шалгажа үзэхэдэ, бүхы эхэ хонидоймнай 40 процентнь бруцеллёз үбшэнтэй гэжэ элирүүлэгдэhэн байгаа. Энээниие гансал хонидто тарилга хэжэ богони болзор соо усадхахань бэрхэтэй hэн. Тиимэhээ элүүр нарай хурьгадые илгажа, үбшэн хонидhоо холо байлгаад, тэдээгээр жэл бүри нэгэ отделениин үбшэн хонидые hэлгэдэг байгаабди. Тиигэжэ бруцеллёзтой хонидые үсөөн болго болгоhoop эсэстээ үгы хээбди. Тэрэнhээ гадна, хонидой байрада тэрэ багайнь газарта жэлдээ хэдэн дахин дезинфекци хэжэ, наг шэбхыень наринаар сэбэрлэжэ, бруцеллёз үбшэ үгы болгохо талаар ехэ оролдолго гаргагдаа.

Энээнэй ашаар 1965 ондо зуун эхэ хонин бүриhөө, 80—85 хурьга абадаг hаа, hүүлэй 2—3 жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга алгадгүй абанабди.

Эхэ малай олоор hубайрhанhаа боложо, ажахынуудай али тухай ехэ гарза хохидолдо ородог тухай Бурядай хүдөө ажахын институдай кафедрые даагша **В. Д. Мисайлов** тогтожо хэлээ.

— Гансахан үнеэд, бэеэ хүсэhэн гунжадай аяар 20—25 процентынь hубайрhанhаа боложо, ажахынууд жэл бүри 35—40 мянган тугал […]

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТЭГШЭД

АМЖАЛТЫН НЮУСА

...Октябриин нэгэ үглөөгүүр Долгоржаб Суруновна урдынхидаа адли эртэлжэ фермэдэ ерээд, үнеэдээ hаахаяа бэлдэнэ. Ехэл бодолгодо абтаhан янзатай. Мүнөөдэр хэды шэнээн hүн hаагдаха гээшэб? Үсэгэлдэрэйхиин зэргэ абтаха гээшэ гү? Энээн тушаа үдэр бүри hанаата боложо байдаг. Аргагүй ха юм даа.

Хаа-яа эсэдэhэниинь хүрэдэг. Гарынь үбдэхэ, шалаха. hаалишанаар удаан саг соо хүдэлөө ха юм. Энэ үе соо хэды шэнээн hү hаагаа гээшэб. Тоолохонь бэрхэтэй. Үшөө хэды hаагдахаб? Хэхэ ажал ехэ. Үбдөөб, эсээб гээд байхаар бэшэл...

Үглөөнэй hаам эхилбэ. hая hаагдаhан hүн... hүөөр дүүрэн хүнэгүүд... Тиигэhээр үнинэй hаалишанай хараса дулаарна.

hүүлшынгээ үнеэ hаажа дүүргээд, шалаhан нюргаяа бага зэргэ хүдэлгөөд абана. Тоо бүридхэгшэ сентябриин дүнгүүдые гаргаба. Долгоржаб Суруновнагай ажалай дүнгүүд баярламаар. hара соо бүлэг үнеэдhээнь 3641 килограмм hү hаагаа. Түсэбынь 2820 килограмм байhан юм.

Эгээл энэ үедэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь Долгоржабта дүтэлжэ ерээд, нэгэ газетэ харуулба.

— Амаршалнабди шамайгаа, Долгоржаб. Орденоор шагнагдабаш, — гээд нүхэдынь хойно хойноhоо дуугаралдаба.

Долгоржаб Суруновна ойлгожо ядаhан хэбэртэй. Алдуу болоо гээшэ гү, этигэхээр бэшэ.

1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продукци ехээр абаха, бэлэдхэхэ талаар бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ абаhан уялгаяа дүүргэхэдээ, ажалай габьяа харуулhанайнь түлөө Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Долгоржаб Суруновна Иванова Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа.

Долгоржаб Суруновна зургаан жэл Сагаатын фермэдэ хүдэлнэ.. Хүдэлжэ эхилhэнhээ хойшо hү hааллияа дээшэлүүлхын тула ехэ оролдолго гаргажа социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг. 1972 ондо, СССР-эй табин жэлэй ойе угтуулан, эршэтэй hайнаар хүдэлhэнэйнгөө ашаар hү hааха жэлэй даабари сентябриин 25-да дүүргэhэн юм. Харин жэлэй дүүрэхэдэ, үнеэн бүхэнhөө 3001 килограмм hү hааhан байгаа. Имэ ехэ hү колхоз соо хэншье абаагүй. Мяханай, hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй аймагай суглаан дээрэ Д. С. Иванова «1972 оной аймагай чемпион» гэhэн нэрэ солодо хүртэhэн байна.

Энэ жэлдэ hаалишан баhал амжалтатай хүдэлнэ. Республикын табин жэлэй ойе угтуулан, hү hааха хахад жэлэйнгээ даабари 150 процент дүүргэhэн юм. Тэрэ 6 hара соо хамтадаа 26021 килограмм hү hаагаа, Энэнь бусад hаалишадайхиhаа 3000 шахуу килограммаар үлүү ехэ болоно.

М. Н. ЕРБАНОВ ОРАТОР БАЙҺАН

1921 он барагдаха тээшээ ...а байгаа бэлэй. Совет ...гай түрүүшын жэлнүүдэй ...р хүндэ үе саг. Ангиин ...ал улам бури шангада... бута сохигдоһон сагаан...ай үлэгдэлнүүд ой тайгаар ...нхой, гэнтын зэрлиг муу... добтолго, һүйдхэл хэжэ, ...рхэмээр дээрмэдэн аа...жа байгаа. Теэд шэнэ бай... улам батажан бэхижэжэ, ...нгтан улад зоной зүр...дьхэлдэ эгээл дүтынь түүрэг болоҗо эхилһэн үе... ...хүү хото. Ноябрь һарын ...улган нэгэ хүйтэн үдэр ...Революциин урда тээ баг...рай семинариин оршодог ...ан байшан соо алдар соло...-дахи армиин политуправ... партийна һургуули ...ланхай байгаа. Эндэ зар...һан хотын партийна эдэб...эй суглаанда би хабаа...аха ехэ зол хубитай бай... хүби. Ехэ шууяатай суг... болоо агша бэлэй. Олон удаа дараалан трибунада ...жа, эрид шууд үгэнүүдые ... Тэрэ суглаанда НЭП ...й гол түлэб хөөрэлдэһэн ...аа. Ехэл арсалдаанай га... мартагшагүйб. Эндэл ...түрүүшынхеэ Михей Нико...вич Ербановые хараһан, ...хурса удхатайгаар үгэ хэ...ень огто мартахагүйб. ...онай хэлэһэн үгэ үсэгэлдэр ...лһан шэнги толгойдомни ...ог.

Тэрэ трибунада гаража зог... зуураа, харасаяа хурсад... холуур хаймадан хара... байгаад, хоолойгоо гэнтэ ...дхан, гэнтэ шангадхан ..., солгёон огсомоор хүнэй ...э сэдьхэлэй гүн руу оро...уран хурсаар хэлэжэ бай...нь харахада, энэ хүнэй ...амшаг оратор байһаниинь ...да мүнөө эли тодоор һанаг... юм.

Мүнөөшье болотор тэрэнэй ...ал маяг, зан абари һаяхан ...һандал адляар нюдэндэм ...дэдэг. Үндэр духа, хүрин ... шарай. Хойшонь һамна...елэн хара үһэн, нарин няг..., сэбэрээр хубсаланхай. ...эдэнь саб гэмээр таараһан ...а үнгэтэй костюм...

Тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүд ..., ойлгосотой байгаа. Хэлэ...нь хурса, үгэнь тордиһо.... Мүн энэ хүнэй ерээдүйдэ ...аар этигэдэг байһые ганса... ойлгохоор һэн.

Мүн суглаанай президиумдэ Яхад руу сэрэгтэеэ мордохоёо байһан Нестор Каландаришвилиин һуулсаһые мүнөө болотороо мартагшагүйб.

Удаань М. Н. Ербановые хэдэн дахин харааб, хэлэһэн үгыень дуулааб. Зүүн Сибириин буряадуудай тусхай автономито область байгуулжа зорилгоор Эрхүүдэ болоһон съезд дээрэ үгэ хэлээ һэн.

1922 оной эхин багта Алайрай аймагай Кутулик тосхоной тариашадай конференци болоһон юм. Тэндэ Михей Николаевич хабаадалсаха зуураа, сэдьхэл бодолһоо хэтын сагта хахасашагүй гүн удхатай үгэ хэлэжэ, эндэ суглараашадые ехэтэ һонирхуулаа, гайхуулаа бэлэй.

Волго шадархи нютагуудта болоһон ган гасуур тухай, тэндэхи хүн зоной эдихэ хоолоор ядалдажа, зобожо, тулижа байһан тухай М. Н. Ербановай үнэн зүрхэнһөө хөөрэхэдэнь, зарим зоной нюдэндэ нёлбоһон ялаганажа байгаа һэн.

Үгэ хэлэжэ дүүргэхэтэеэ хамта, М. Н. Ербанов Волго шадархи нютагуудай хүн зондо али болохоор туһа хүргэхыень тариашадые уряалаа бэлэй. Теэд суглараашадай дунда нюдарган баяшуулай мэхэдэ ороһон хүнүүд яһала бии байгаа. Тэдэнэр Ербанов худалаар хэлэнэ, тиимэһээ таанадһаа суглуулһан юумэеэ большевигүүдтэе хубааха һанаатай гэжэ байгаад шууяа татагша һэн.

Тиихэдэнь нүхэр Ербанов нюдарган баяшуулай худал хуурмаг үгэнүүдэй удхые тоб байса элирүүлээд, тэдэнэй юундэ ингэһыень ойлгуулхадань суглараашад һууриһаа бодожо байгаад, нэрьемэ альга ташалгаар Михей Николаевичай үгэдэ этигэһэнээ мэдүүлээ һэн.

М. Н. Ербанов буряад интеллигенциин дундаһаа эгээл бэрхэ, хурса үгэтэй, гүн гүнзэгы бодолтойгоор, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэжэ, узуур унгидань хүрэжэ шадамараар үгэ хэлэдэг оратор хүн байһан юм. Тэрэ олониитэдэ заатагүй юумэ ойлгуулжа, үнэн сэхэ хэрэгтэ эрид шууд хам оролсохоор бодол, зоригжол түрүүлжэ шададаг иимэ гайхамшаг хүн байгаал даа.

С. МИРОНОВ.
пенсионер.

НУГАРШАГҮЙ ЗОРИГТОЙ ЖЭГҮҮРТЭН

ДУЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үеын газетын шарлашаһан хуудаһан стол дээрэм хэбтэнэ. Гушаад жэлэй саада тээ сэрэгэй хубсаһа үмдөөд абхуулһан сасуутанаймни фото-зураг энэ хуудаһанда толилогдонхой. Тиихэдэ булад жэгүүртэ эдэ «бүргэдүүдэй» командир байһан запасай полковник, мүнөө түүхын эрдэмэй кандидат В. А. Фёдоровой зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн бэшэһэн бэшэг газетын хуудаһантай зэргэлээд хэбтэнэ. Тэрэ нигэжэ бэшэнэ.

«Энэ фото-зураг харахадаа хухаршагүй зоригтой эдэ хүбүүдэй гайхамшагта баатаршалга элихэнээр һанаандамни ородог. Тэдэнэр ямар туршалга гараагүйб даа! Теэд урма зоригоо моходоггүй, дайн байлдаанай гал дүлэн тээшэ тэгүүлдэг хүбүүд байһан юм. В. Тюрин баатарай үхэлөөр унаа гэжэ мэдэнэб. Е. Разуваевай мүр мүшхэжэ мэнэ һая олооб. Харин тэдэнэрэй гурбадахи нүхэр лейтенант Андреевэй хуби заяан ямараар эрьелдэжэ ерээб гэжэ мүнөөшье болотор мэдээгүй байһаарби...».

...Энэ хадаа комсомолой эбтэй эетэй экипаж байгаа. Лётчик Виктор Тюрин, буудагша-радист Евгений Разуваев, штурман Василий Андреев. Эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, зориг түгэлдэр, сог залитай хүбүүд лэ! Дайшалхы ээлжээтэ даабари дүүргээд, самолёдойнгоо газарта буужа үрдеэгүй байтар дахин ниидэдэг бэлэй. «ПЕ-2» түхэлэй самолёдоороо Москвагай огторгой өөдэ үдэртөө дүрбэ-таба дахин дэгдэдэг һэн. Юуб гэхэдэ, тиигэхэ үедэ самолёдууд дуталдадаг байгаа бшуу. Тиимэһээ лётчигууд шархатаһанаашье, эсэһэнээшье мартажа, байлдаанда орохые тэгүүлэгшэ һэн.

Комсомол Тюринэй экипаж мүн лэ хатуу зоригтойгоор байлдаанда ородог байгаа. Амарха сүлөөгүй огторгойдо дэгдэжэ, шанга тулалдаанда сэхэ ородогшье һаа, амиды мэндэ бусадаг һэн. Гэбэшье нэгэтэ Сычёвка гэжэ багахан станци шадар болоһон байлдаанда тэдэнэрэй дайшалхы зам таһалдан алдаа бэлэй.

...Энэ ушар 1942 оной январь һарада болоо. Москва шадар үй бута сохюулһан гитлеровецүүдэй баруун зүг шанга барижа, тэрэнээ гартаа адхаба.

— Командирнай хүндөөр шархатаа, шуһаниинь ехээр адхарна, — гэжэ буудагша-радист Евгений Разуваев командна пунктда радиогоор мэдээсэбэ. Энэ үедэ штурман Василий Андреев добтолһон мессернүүдые самолёдтоо дүтэ табингүй, урдаһаань дээб, дайшалхы замынь ямараар үргэлжэлөөб, бэе бэсһээ таһарһан тэдэнэрэй мүр сураань мүнөө болотор юундэ олдонгүй байгааб гэжэ эндэ хэлэлтэй гэжэ һанагдана.

Нэгэтэ толгой, хүл гараа ехээр шархатаһан Женя Разуваев зургаан час соо мэдээгүй хэбтэбэ. Гурба хоноод тээшэ сухарижа захалһан үе байгаа. Гансал Гжатск шадар дайсад бэхилэлтэ хэжэ шадаба. Газарташье, агаарташье шанга байлдаан дахин эхилбэ.

Тюринэй самолёт дайсанай ара талада гараха хатуу даабари дүүргээд, бусажа ябаба. Лётчигууд фашистнарай ехэ буунуудай, танкнуудай байрлаһан газарнуудые мэдэжэ абаад, дайсанай эшелонууд дээрэ бомбо хаяад, һөөргөө эрьебэ. Байлдаанай болоҗо байһан газар хүрэтэр оройдоол 10—20 километр зайн үлөөд байтар, хархис дайсадай зениткэнүүд буудажа оробо. Һомон «хана» самолёдой харгы хааба. Нэгэ һомон самолёдойнь һүүлэй дали һэтэ сохижо гараба. Нүгөөдэ һомон зүүн хажууень дайраба.

Мессернүүд, ёло шубуудтал, гэмтэһэн машинада добтолбо. Манай гурбан хүбүүд далдирангүй, шэн зоригтойгоор тэмсэжэ оробо. Гэбэшье дайсадай хүсэн яаха аргагүй булюу байгаа һэн. Пулемёдой һомон пилодой кабина сүмэ сохибо. Виктор Тюрин гэнтэ хашхараад, штурвалаа алдажархиба. Һүүлдэнь бэеэ буудана.

— Фронт шадарай аэродромдо буугты, — гэжэ полкын командир харюусаба.

Гэбэшье Виктор Тюрин шүдөө хам зуужа хэлэбэ:

— Хүбүүд, өөһэдынгөө аэродром хүрэжэ үзэебди! Хүрэхэ ёһотойшьебди!

Нигэжэ хэлэхэнь зүбтэйшье байгаа. Ушарынь гэхэдэ, тагнуулда гараһан эдэ гурбан хүбүүд тон үнэтэй мэдээнүүдые абажа ябаа бшуу.

— Өөһэдынгөө аэродромдо хүрэхэбди! — гэһэн үгэнүүд агаарай долгёор дахинаа ниидэжэ, командна пунктда хүрэбэ.

Тэгшэ бэшэ тулалдаае тэсэжэ гараад, гурбан нүхэд өөһэдынхидтөө хүрэжэ ерэбэ. Бак соонь бензинэй шабха руушье үлөөгүй, пулемёдойнь лентэ хооһон байгаа һэн. Эрэлхэг зоригтой пилот самолёдоо газарта буулгамсаара мэдээ табижархиба. Василий Андреев машинаа жолоодожо, хүрэхэ газартань абаашаха баатай боллобо. Нигэжэ Виктор Тюринэй дайшалхы зам таһалдаа бэлэй...

Нүгөө хоёр нүхэдэйнь хуби заяан ямараар шиидхэгдэ байхада тэрэниие госпитальдо эльгээһэн юм. Андреев энэ удаа ямаршьегүй гарасалдажа, полкдоо бусабашье, удангүй хүндөөр шархатаад, госпитальдо баһа ороһон байна.

Комсомолой экипажай гэшүүдэй хуби заяан тухай инмэл юумэн мэдээжэ һэн. Саашанхи ажабайдалынь мэдэгдээгүй байгаа. Тиимэһээ запасай полковник В. А. Фёдоров удаан саг соо бэдэрэлгэ хэбэшье, ямаршье дүн туйлаагүй. Он жэлнүүд үнгэрөө. Фашис дайсадые илаһаар 20 жэлэй ойн һайндэрэй урда тээхэнэ авиациин 9-дэхи тусхай полкын ветеранууд амиды мэндэ үлэһэн нүхэдөө бэдэржэ олохо, баатарай үхэлөөр унаһан сэрэгшэдэйнгээ дурасхаалые мүнхэлхэ, полкынгоо дайшалхы түүхэ тухай бэшэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Олохон хүнүүдэй адрес олдоо. Комсомолой экипажай нэгэн Евгений Разуваевайшье адрес мэдэгдэһэн юм. Тэрэ Астраханьска областиин Енотаевка тосхондо ажаһууна, дайнай инвалид болоошье һаа, райгүйсэдкомой секретаряар хүдэлнэ. ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Тиихэдэ Василий Андреевые удаан саг олоогүй. Авиаэскадрилиин командир байһан, штурман ябаһан Василий Андреевэй нютаг һаяхан лэ мэдээжэ болоо. Тэрэ буряад яһатанай хүбүүн, нютагаймнай хүн болоно. 125-дахи ниидэлгэеэ хэжэ, Берлин шадар дайшалхы замаа дүүргээ һэн. Һүүлдэ «ИЛ-28» түхэлэй реактивна самолёдоор ниидээ. Сэрэгэй албанһаа табигдажа, Буряад ороноо бусажа ерээд, Улаан-Үдын авиационно заводто хүдэлөө, мүн журнал-газетын экспедицидэ ажаллаа.

Василий Афанасьевичай хүдэлжэ байһан коллективтэ ерэжэ нүхэдтэйнь хөөрэлдөөд байхадаа, гэртэнь орохо гэжэ шиидээ һэм. Хоюулан удаан һууҗа, үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдөөбди. Тэрэнэй хадагалжа байһан дайнай үеын фото-зурагуудые анхаралтайгаар хараабди. Василий Афанасьевичтай хахасаха дээрээ дайшалхы шангуудаа харуулхыень гуйбаб. Гэрэй эзэн тэбхэрхэн хайрсаг гаргаба. Дайшалхы Улаан Тугай хоёр, Улаан Одоной гурбан орден, хэдэн олон медальда хүртэһэн байба.

Василий Афанасьевич һаншагаа сайжа эхилбэшье, залуугайхидаал адли сог залитай, хүхюун солбон зандаа. Ленинэй нэрэмжэтэ һууринда ажаһуугшад коммунист Андреевые поселково Соведэй түрүүлэгшээр һунгаа. Түрүүлэгшын хэхэ, һанаагаа зобохо юумэн ехэ болоо. Соведэй эдэбхитэдтэй сугтаа тэрэ һууринайнгаа үйлсэ гудамжануудые сэбэрлэжэ, гуримтай болгоо. Хооһон байһан газарта сэсэрлиг таряа, үһанай сорго татаа. Шэнэ магазин, медпункт нээгээ. Поселково Соведэй депутадуудай үүсхэлээр хөөрэлдөө, лекцинүүд хүдэлмэришэдэй дунда ходо үнгэргэгдэнэ. Василий Афанасьевич эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Е. ГОЛУБЕВ.

ВЕНЭ

ВЕНЭДЭХИ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ТАСС

Европын түб хубида зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүд дээрэ Совет делегациин толгойлогшо О. Н. Хлестов үгэ хэлэбэ.

Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай һайжаржа байһан дээрэһээ аюулгүйн байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөө зарлаха арга олдоһон байна гэжэ тэрэ хэлээ. Европодо аюулгүй байдал батаар хангахын тула политическэ түгшүүрил һулаарулхаһаа гадна, зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо шухала гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Энэнь хөөрэлдөөнүүдэймнай үг зорилго гэжэ харанабди.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев октябриин 26 да Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвадахи бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Европын түбэй хубида зэбсэгтэ хүсэнүүдые; зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай асуудалда Советскэ Союзай ямараар хандадагыень элирхэйлэн харуулһан байна, гэжэ Совет делегациин толгойлогшо һануулба. Зүблөөндэ хабаадажа байһан гүрэнүүдэй национальна, хариин оронуудай хуурай газарай ба агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдые хороохо тухай үгэеэ ойлголсохо хэрэгтэй гэжэ Советскэ Союз тоолоно гээд Л. И. Брежнев тэмдэглээ һэн. Тиихэдэ ямар нэгэ талын аюулгүй байдалда хоро хүргэгдэхэгүй, тойбо татагдахагүй. Я д е р н а зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр хангаһан частьнууд мүн лэ хороогдохо ёһотой.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороолгые һаяар эхилжэ болололтой гээшэ гү гэжэ Венэдэ зүбшэлэгдэхэ байна. Энэ талаар Советскэ Союз 1975 ондо бодото алхам хэхэ байна. Энээн тушаа тодорхой хэлсээ һаяар баталжа болоно. Иимэ хэлсээн Европодохи политическэ оршон байдалые һайжаруулха бшуу.

НЬЮ-ЙОРК

Американ ажалшадай тэмсэл

ТАСС

Орон дотор юумэнэй үнэ сэнгэй саг үргэлжэ ургажа байһантайнь дашарамдуулан, байдалыень һайжаруулха эрилтэтэйгээр американ ажалшад буһалгаа хэнэ.

Нью-Йоркдохи мүнөөнэй искусствын музейн албэ хаагшадай буһалгаан гурбан долоон хоногой турша соо үргэлжэлжэ байна. Профсоюзай уряагаар эдэнэр ажалаа зогсоожо, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

Американ радиотелевизионно Эй-би-си, Си-би-эс, Эн-би-си гэжэ гурбан ехэ компаниин хүдэлмэришэдэй, албан хаагшадай буһалгаан эхилбэ. Эдэнэр салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табиһан байха юм.

АНГИИН ТЭМСЭЛ ҮРГЭДЭНЭ

Монополис капиталда эсэргүүгээр ажалша хүнүүдэй хэһэн ангиин тэмсэл улам үргэдэжэ байнхай. Энэ талаар хоёр орондо болоһон үйлэ хэрэгүүдые жэшээлэн дурдажа болоно.

Баруун Германидахи Хойто Вюртенберг — Хойто Баден гэжэ промышленна районой 60 мянга шахуу металлист хоёр долоон хоногой турша соо буһалгаалжа, яһала ехэ амжалта туйлаба. Авиадиспетчернүүдэй буһалгаан Германиин Федеративна Республикын бүхы түүхэдэ эгээн ехэ лэ ута унжагай юм. Эдэнэр таба шахуу һарын турша соо буһалгаалжа байна. Хэды хашалта харшалалта хээшье һаань, диспетчернүүд буһалгаалжа үргэлжэлһөөр.

Баруун Германиин хүдэлмэришэдэй. тариашадай конференци ФРГ-гэй промышленна ехэ түбүүдэй нэгэндэ — Штутгартда болобо. Байгша оной түрүүшын хахадта ороной 655 предприятида буһалгаанууд болоо гэжэ хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ элирнэ.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Италида Виеллын (Верчелли провинци) 40 мянга гаран нэхэгшэ, Венеци шадарай промышленна предприятинуудай 40 мянган ажалшан, Италиин тамууҗанай, граждан авиациин алба хаагшад, ниислэл хотын таксин жолоошод, Калабриин хүдөө ажахынуудай олон мянгаад тариашан буһалгаа хэһэн байна.

(ТАСС).

БЕЙРУТ

ПЕКИНЭЙ ХАРДАЛГА ГҮРДЭЛГЫЕ БУРУУШААНА

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэ болоһон дайнай ябуулгануудай үедэ Араб оронуудта туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлһэн Советскэ Союзай политика тушаа Пекинэй хардалга гүрдэлгые эрид буруушааһан статья Ливанай «Аш-Шааб» газетэ тунхаглаба.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ политика араб арадуудай аша туһада, империализмда ба сионизмда эсэргүүгээр хэгдэһэн национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй аша туһада харюусанагүй, Дүтын Зүүн зүгтэхи асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхын түлөө тэмсэдэг араб арадуудай хэрэгтэ хоро хүргэнэ гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй худал хуурмаг үгэ тараажа байгаашье һаань, «Араб оронуудай аша туһые хамгаалхын тула Советскэ Союзай ямар ехэ оролдолго гаргажа байһыень харанабди, мэдэнэбди» гэжэ статья дотор бэшэгдэнэ.

Маоистнуудай хардалга гүрдэлгэ Советскэ Союзаи нэрэ хүндые бууруулжа шадахагүй, Египет ба Сиридэ СССР-эй туһаламжа болгон үгэһэн буу зэбсэгээр «Фантом» түхэлэй самоледуудай унагаагдаһыень араб арад һайн мэдэнэ гэжэ «Аш-Шааб» газетэ бэшэнэ.

ФРГ-гэй газарай премьер-министрэй гаргаһан шиидхэбэриие буруушааһан хүдэлөөн Баруун Германида үргэлжэлһөөр. Энэ шиидхэбэри Германиин Коммунис партиин ба бусад демократическа эмхинүүдэй гэшүүдэй гүрэн түрые хүтэлбэрилхэ, мүн университедүүд болон һургуулинуудта багшалхыень хориһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 20 мянган хүнэй хабаадалгатай буруушаалгын демонстраци Дортимундда үнгэргэгдэжэ б айна. ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

радио • телефон • телеграф

...РГЭН ЕХЭ, ОЛОНОЙ ...АБААДАЛГАТАЙ ХУРАЛДААН

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн кон...ессэй Москвада хүдэлмэрээ дүүргэлгэ, эб найрамдалай ...өө тэмсэлэй хүгжэлтын саашанхи харгы замуудые ...рхэйлһэн гол документнүүдые баталан абалга улас...орондын хэблэлэй анхарал татана, ниитын эмхинүүдэй ... политическэ партинуудай түлөөлэгшэдөөр шэнжэлэг...нэ.

ПАРИЖ. Эб найрамдалда ...ратай хүсэнүүдэй Москва... зарлагдаһан конгресс ...гэн ехэ ,олоной хабаадал...ай хуралдаан болоо гэжэ ...Юманите» газетэ, дэлхэйн ...найрамдалда дуратай хү...нүүдэй дээдэ суглаанай ...укентнүүдые абалгатай ...шагшадаа танилсуулхадаа, ...мдэглэнэ. Конгрессэй дүү...эн тушаа ФКП-гэй ЦК... Политбюрогой гэшүүн, ...КП-гэй ЦК-гай секретарь ...тон Плиссонье иигэжэ ...мдэглэбэ: «КПСС-эй ЦК-... Генеральна секретарь ... И. Брежневэй хүдэлмэ...эдэнь хабаадажа, үгэ хэлэ... ушар конгрессто ехээр ...өөлһэн байна. Эб найрам...л бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ ...шаар Советскэ Союзай ...зэгы хүсэл эрмэлзэлтэй ...йһыень тэрэ үгэ соогоо ...рхэйлээ.

БЕРЛИН. ГДР-эй Эб найрамдалай Соведэй генеральна секретарь Вернер Рюмпель АДН агентствын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, конгрессэй хүдэлмэриин дүнгүүд тухай хэлэһэн байна. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй гол асуудалнуудаар нэгэдэлэй бэхижэжэ, империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгануудта шанга харюу сохилто хэхые арадуудай эрид шиидэнги байһые элирхэйлэн харуулаа. Уласхоорондын аюулгүй байдал, арадуудай национальна бэеэ дааһан байдал хангаха, шахардуу байдал һулаарулха хэрэгтэ ехэ амжалтанууд туйлагдажа байна.

ДЕЛИ. «Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада дүүрэһэн бүхэдэлхэйн конгресс империализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда ба расизмда эсэргүү тэмсэлээ эдэбхижүүлхээр дэлхэйн 140 гаран ороной түлөөлэгшэдэй эрид шиидэнги байһые элирхэйлэн харуулаа», — гэжэ Индиин ПТИ агентствын шэнжэлэл дотор тэмдэглэгдэнэ. «Москвада болоһон конгресс эб найрамдалай ба дэбжэлтын түлөө уласхоорондын хүдэлөөнэй түүхэдэ туйлай ехэ удха шанартай хуралдаан болоҗо орохо байһаниинь дамжаггүй», — гэжэ ПТИ агентствo мэдээсэнэ.

КОПЕНГАГЕН. «Һэримжэтэй байха, эб найрамдал ба шахардуу байдал һулааруулха хэрэгтэ тойбо татахые хүсэгшэдтэ эсэргүү тэмсэл хэхэ шухала байһан тухайнь энэ уулзалга дэлхэйн арадуудта һануулга болоно», — гэжэ Даниин «Ланд ог фольк» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

ТОКИО. «Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс хүн түрэлтэнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэжэ байһан үргэн олон асуудалнуудые зүбшэлгэдэ улам бүри эдэбхитэйгээр хабаадалгада нүлөөлхэ, дэлхэйн бүхы заха булангуудта эб найрамдал хангахын түлөө хүдэлөөе саашадань хүгжөөлгэдэ нүлөөлхэ байна», — гэжэ Японой социалис партиин ЦИК-гэй уласхоорондын бюрое даагша К. Кавасаки мэдүүлбэ.

БОГОТО

ЧИЛИИН ТҮҮХЫН ЭГЭЭЛ ГУТАМШАГ МУУХАЙ ҮЕ

ТАСС

Чилидэ сэрэгэй урбалтын болоһонһоо хойшо һара хахадһаа үлүү сагай үнгэржэ байгаашье һаань, орон дотор сэрэгэй байдал тогтоһоор гэжэ Колумбиин журналист Плино Апулейо Мендоса «Тьемпо» газетэдэ бэшэбэ. Сэрэгэй урбалтын һүүлээр хэдэн неделиин үнгэрһэн хойно тэрэ Чилеэр ябаһан байгаа. «Добтолгонууд, нэгжэлгэнүүд, тушаан хаалга, алалга хюдалга — эдэ бүгэдэ орон дотор юрын үзэгдэл болонхой», — гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

Наһа бараһан поэт Пабло Нерудын Исла-Негрэдэхи гэртэ орожо гарахадаа, хара буугаа һэм гэжэ журналист бэшэнэ. Дээрмэшэ солдадууд, полициинхид гэр соохиинь урбуулжархиһан байна. Нерудын библиотекын номууд галдагданхай, бэшэгүүдэй, гэрэл зурагуудай таһархайнууд, мебелиин эдэрхэйнүүд хүнэй нюдэндэ хажараар үзэгдэнэ.

ЛОНДОН. (ТАСС). Чилиин сэрэгэй хунтын зохёоһон түсэбэй ёһоор, мүнөөнэй гурим журамда дурагүйдэһэн хүнүүдые барижа хахын тула «агнажа ябаһан» хэдэн арбаад тусхай отряд орон соогуур дэншэнэ гэжэ Англиин «Морнинг стар» газетын уласхоорондын таһагые даагша Сэм Рассел бэшэнэ.

ЛОНДОН

ЧИЛИИН ХУНТАДА «БЭЛЭГ»

ТАСС

Англиин автомобиль бүтээдэг «Бритиш лейланд мотор» гэдэг концерн Чилиин сэрэгэй удамаршадта һаймһаржа, 11 мянга шахуу фунт стерлинг үнэ сэнтэй дүрбэн автомобиль бэлэглэхые шиидээ.

Чилиин хунтада Англиин компаниин иимэ ехэ талархал Англиин хүдэлмэришэдэй, демократическа олониитын дурыень гутааба.

Парламентын гэшүүн, лейбористска Дж. Харт иигэжэ мэдүүлһэн байна: «Хунта олон мянгаад демократуудые алаа, гэбэшье һүүлэй жэлнүүдтэ уласхоорондын оршом соо бии болоһон эгээл зэрлиг шэрүүн фашистнуудай тала барималхаар бэлэн байһанаа «Бритиш лейланд мотор» гэршэлэн харуулба».

НЬЮ-ЙОРК

США-дахи МЕДИЦИНСКЭ ХАНГАЛГА

ТАСС

США-да медицинскэ хангалгын туйлай үнэтэй байһан дээрэһээнь врачта туһаламжа эрин хандахынгаа гү, али больницада хэбтэхынгээ урда тээ американ юрын хүнүүд хэдэ дахин бодожо үзэхэ баатай болодог. Юундэб гэхэдэ, эгээн үнэгүй больницануудта нэгэ үдэр соо хэбтэжэ аргалуулхын тула дунда зэргээр 120 доллар түлэхэ баатай болодог. Үмсын больницанууд бүришье үнэтэй.

КАИР

...НВАР САДАДАЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

Египедэй Араб Республи...ын президент Анвар Садат ...дэ үнгэргэгдэһэн пресс-...нференци дээрэ үгэ хэлэ...дээ, Дүтын Зүүн зүгтэхи ...рэгэй ба политическэ бай...л тухайда тогтобо. Аюул...гүйн Соведэй октябриин 22-ой тогтоолые Египет хү...сэн абаа гэжэ президент ...дүүлээ. Юундэб гэхэдэ, ... тогтоол буудалдаа зог...ооход, булимтаран эзэмдэг...һэн араб газар нютагууд...аа Израилиин сэрэгүүдые ...араахые эрилтэ табина.

...Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу байдал тушаа Совет...скэ Союзай ба США-...й ямар хара бодол... байһыень хэлэхэ...дээ, «Үнэн хани, эб найрам...л хангахын түлөө харюу...лгатай агуу ехэ гүрэн бай...н туладаа Советскэ Союз уялгануудаа дүүргэнэ» гэжэ АРЕ-гэй президент тэмдэглээ. Израилиие буу зэбсэгээр хангажа байгаашье һаа, Холбоото Штадууд «амгалан байдал һэргээхын тула бүтэмжэтэй хараа шэглэл» баримталжа захалба гээд тэрэ саашадаа мэдүүлһэн байна. «Октябриин 22-ой линиинүүдтэ сэрэгүүдээ бусааха гү, али плендэ ороһон сэрэгшэдээ андалдан абалсаха тухай хөөрэлдөө хэхэһээ гадна, амгалан байдал һэргээхэ тухай асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэй, — гэжэ А. Садат хэлэбэ. Газар нютагуудыемнай бусаажа үгэхыень хүсэнэбди».

КАИР

Һэргээн байгуулгын министерство бии болгогдоо

ТАСС

Президент Анвар Сададай декредээр һэргээн байгуулгын министерство Египедтэ бии болгогдоо. Мэдээжэ инженер Осман Ахмед Осман шэнэ министерствые толгойлно. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудһаа уламжалан, һандаргагдаһан Порт-Саид, Исмаили, Суэц хотонуудые һэргээн бодхоохо гээшэ энэ министерствын гол зорилго болоно.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Мысовая станциин коллектив энэ жэлэй эхинһээ эршэмтэй һайнаар хүдэлжэ байна. Тэндэхи хүдэлмэришэд байгша оной түрүүшын гурбан квартал соо 1892 вагондо арадай ажахын ашаа ашаһан, 7544 вагоной ашаа буулгажа, энэ жэлэй түсэбтэ даабари болзороонь холо урид дүүргэһэн юм.

Станциин хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ КПСС-эй гэшүүн Г. Е. Колбасенко, Н. А. Мешкова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг халаанууд эрхимлэжэ ябана. Станциин коллектив 1974 оной түсэбөөр ажаллажа эхилһээр үнинэй.

Кабанскын аймагай **«Байгалай галнууд»** газетэ.

ЗАЛУУ КОММУНИСТЫН ЖЭШЭЭ

Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой коллектив табан жэлэй шиидхэхы жэлые ажалай амжалтануудтайгаар түгэсхэжэ байна. Энэ заводой олон залуушуул хүдэлдэг юм.

Заводой автоцехтэ залуу коммунист Михаил Николаевич Понушков расточнигоор хүдэлнэ. Байгша ондо энэ нүхэр дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, урагшатай һайнаар ажаллажа байна. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэһэн энэ нүхэр халаан бүриин даабарие 120—130 процент дүүргэнэ.

Ажалша бэрхэ залуу коммунист М. Н. Понушков «Шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар, «РСФСР-эй социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн значогоор шагнагданхай. Энэ нүхэр байгша оной түсэбтэ даабари болзороонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табиад, шударгы бэрхээр хүдэлнэ.

«Вперед» газетэ.

ШЭНЭ МАГАЗИН

Прибайкалиин аймагай Итанца һууринда эд бараанай магазинай шэнэ байшан баригдаба. Тэрэнь уужам, һаруул. Тус магазин гуталай, бүдэй, оёгдоһон хубсаһанай таһагуудтай юм. Эд бараа худалдан абагшадай өөһэдөө шэлэн абахаар энэ магазин түхеэрэгдэнхэй.

Тус магазин һаяхан ашаглалгада оруулагдажа, худалдан абагшадые наймаалагшад баяр баясхалантайгаар угтаа. Эндэ дүй дүршэлтэй наймаалагшад Е. Неокладнова, Р. Малофеева, Н. Родионова гэгшэд хүдэлнэ.

Түрүүшын худалдан абагшадай дунда штукатур Екатерина Федоровна Воротникова байлсаа. Энэ нүхэр тус магазинай досоо талын һүүлшын хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байгаа.

«Прибайкалец» газетэ.

ГҮЙСЭД ХҮРЭҺӨӨР

Охин-Булагай совхозой механизаторнууд ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Үрэһэ хүрэнгын 16200 гаран центнер тариан хаагданхай. Тэрэнэй 12000 центнерынь сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдэһэн байна.

Үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ хүдэлмэри совхозой нэгэдэхи отделенидэ түрүүлэн дүүргэгдэбэ. Энэ отделениин тариaнай тоог дээрэ Михаил Маркович Разуваев оролдосотой һайнаар хүдэлжэ, үрэһэнэй тариа сэбэрлэлсээ.

Совхозой тариашад үрэһэнэй тариа сэбэрлэхэ хүдэлмэриеэ һаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь.

«Бэшүүрэй тариашан» газетэ.

БЭРХЭ МАЛШАН

Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхоздо ажалша бэрхэ малшад олон юм. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ тэдэнэр эдэбхитэйгээр оролдожо, ажалай һайн дүнгүүдые туйлаа.

Цырен-Доржо Дашиевич Гармаев энэ колхозой эрхим малшадай тоодо ороһоор үнинэй юм. Ажалша бэрхэ энэ малшан бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаба.

— Гүрэн түрын ехэ шагналда харюу болгон, үшөө һайнаар хүдэлхэ хүсэлэнтэйб, — гээд орденто малшан Ц-Д. Д. Гармаев мэдүүлнэ.

«Ажалай туг» газетэ.

МАНАЙ ЭХЭ ОРОН— ЁҺОТОЙ ЖАРГАЛАЙ ОРОН МҮН

СОВЕТ хүнүүдһээ жаргалтай зон бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ байхагүй гэжэ хэлэхэ бүрин эрхэтэйбди. Манай Эхэ орон үнэхөөрөө зол жаргалай орон гээшэ. Агуу-ехэ Октябриин хубисхалай илан мандаһан, дэлхэйн пролетариадай сэсэн мэргэн вождь Владимир Ильич Ленинэй мүндэлэн түрэһэн, түүхэдэ түрүүшынхиеэ хүдэлмэришэн ба тараашанай гүрэн түрын байгуулагдаһан орон гээшэ. Иимэ гайхамшагта Эхэ оронтой байһанаараа совет хүнүүд омогорхохо ёһоороо омогорхоно.

**«Ушагты,
атаархагты —
би Советскэ Союзай
эрхэтэнби!»**, —гэжэ

суута поэт Владимир-Маяковский бүхы совет хүнүүдэй гүн сэдьхэлэйнь һанал бодол, омогорхолые бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ зэдэлтэр, хэтын хэтэдэ мартагдашагүйгөөр дуулаа ха юм. Эрхэ сүлөө, зол жаргал олгоһон социалис Эхэ орондоо совет хүнүүдэй хизааргүй ехэ инаг дуратай байһаниинь али бүхы хэрэгүүдтэнь нэгэтэ бэшэ харагданхай.

Аха дүү олон түмэн совет арадуудтайгаа хамта манай буряад арад Эхэ орондоо илангаяа ехэ инаг дуратай байһанаа арюун һайхан хэрэгүүдээрээ, шэн габьяата ажалаараа батадхана. Тиимэ байха ёһотой. Урда сагта, хаанта хархис засагай үедэ, элинсэг хулинсагуудайнгаа, эхэ эсэгэнэрэйнгээ ямар байдалтай байһыень буряад зоной аха үетэн һайн мэдэнэ. Тэрэ үедэ буряадууд ямаршье эрхэ сүлөөгүй, эрдэм һургаалгүй, барга бүдүүлиг харанхы мунхаг байдалтай, хэдэн дабхар дарлалта доро: хаанта хархис засагай түлөөлэгшэдэй дарлалта доро, баяд ноёдой, лама бөөнэрэй дарлалта доро зобохын ехээр зобожо, тулихын ехээр тулижа, элдэб бүриин үбшэ хабшанда нэрбэгдэжэ байгаа. «Бусад яһатан» гэжэ дарлагшадта шоо үзүүлдэг, шобто харуулдаг, ямаршье зэмэгүй аад, халтад гэбэл, «тайшаагай ташуурта» хүхэ нүжэ болотороо сохюулдаг, «саарһан дээрэ нэргүй, саһан дээрэ мүргүй» амитан шэнги — тэрэ үедэ буряад арадай хуби заяан иимэ байгаа ха юм.

Тиимэһээ буряад арад социалис Эхэ орондоо хизааргүй ехэ инаг дуратай. Бүхы совет арадуудтайгаа хамта буряад арад энэ инаг дураяа шэн габьяата хэрэгүүдээрээ, баатар тэмсэлээрээ баримталан харуулхаар хэзээ бүхэндэ бэлэн.

Эхэ орондоо инаг дуратай байха гээшэ ямар удхатайб?

Эхэ орондоо совет хүнүүдэй хизааргүй ехэ инаг дуратай, үнэн сэхэ байһаниинь хүндэ хүшэр дайн сэрэгэйшье үедэ, амгалан тайбанайшье сагта олон дахин гайхамшагта баримтануудаар лаблагданхай. Граждан дайнһаа эхилээд, мүнөө хүрэтэр Советскэ Союз ямар ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа гээшэб! Дайн сэрэгэй үедэ али бүхы дайсадһаа Эхэ ороноо хамгаалхын түлөө совет хүнүүдэй ами наһаяа гамнангүй, ямар ехэ эрэлхэг зоримгойгоор тэмсэһэниинь бүмбэрсэг дэлхэйн орон бүхэнэй ажалшадта мэдээжэ. Фашис эзэмдэгшэдһээ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ совет хүнүүдэй инаг дуран, эрэлхэг зориг, барагдашагүй баатаршалга илангаяа хүсэтэйгөөр, эли тодоор харагдаа. «Эхэ ороноо хамгаалхын түлөө нангин тэмсэлдэ!», «Фронтын алибаа хэрэгсэлнүүдые хүсэдөөр хангахын түлөө тэмсэлдэ!» бэе махабадаяа, ами наһаяа гамнангүй зорюулха гэһэн уряа лозунг хаанашье: фронт дээрэшье, фабрика болон заводуудташье, барилганuудташье, колхоз, совхозуудташье һүр жабхалантайгаар зэдэлжэ, хэзээ бүхэндэ хүнүүдые зоригжуулан байгаа бшуу. Совет хүнүүдэй ухаан бодол, улаан зүрхэн, һанаан сэдьхэл иимэл зоригоор саг үргэлжэ нэбтэрэнхэй ябаа ха юм.

Эрид хатуу тэмсэл соогуур совет хүнүүдэй дундаһаа түүхэдэ нэрээ мүнхэжүүлһэн ямар олон ёһотой баатарнууд урган гарааб? Николай Гастелло, Александр Матросов, Зоя Космодемьянская — иимэ ба бусад олон баатарнуудай нэрэнүүд, Советскэ Союзай Геройнуудай нэрэнүүд хүн түрэлтэнэй түүхэдэ хэзээшье мартагдахагүй.

Дайнай эхилһэн түрүүшын үдэрнүүдтэ лётчик Николай Гастелло агаарта ниидэжэ ябатараа, самолёдойнгоо дайсанай һомондо дайрагдахада, ами наһаяа гамнангүй, бэеэ аршалхые бодонгүй, дайсанай танкнуудые, бусад сэрэгэй техникэ, бензин тээһэн машинануудые худар дүрэжэ ябаһан самолёдоо залан абаашажа, тэһэлһэн байна бшуу. «Пленд орохогүйбди!» — гэжэ Николай Гастелло һүүлшынгээ үгэнүүдые хэлэһэн байха юм. Эхэ орондоо хизааргүй ехэ дуратай байһанай бодото гэршэ энэ бшуу.

Тэрэшэлэн Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһон Александр Матросовой баатаршалга бүхы дэлхэй дээрэ алдаршанхай. Фашистнуудай дзот сооһоо буудажа байһан пулемёдой амыень үбсүүгээрээ бүглэжэ, баатар үхэлөөр унаһан байха юм. Эхэ орондоо хизааргүй ехэ инаг дуратай байһанай бодото гэршэ энэ бшуу.

Зоя Космодемьянская — һургуулиин 10-дахи класс һая дүүргэһэн, 18 наһатай залуухан басаган. Фашистнуудай хара һабарта баригдабашье, өөрынгөө нүхэд тухай, хэһэн хэрэг, бэелүүлһэн ажал ябуулга тухайгаа дайсадта нэгэшье үгэ хэлэжэ үгеэгүй. Алуултараа Эхэ орондоо, Коммунис партиингаа хэрэгтэ үнэн сэхэ байгаа. Дайнда мордоходоо, «нэгэн гэбэл герой болоод бусахаб, үгышье һаа, герой зангаар үхэхэб» — гэжэ Зоя мэдүүлһэн байха юм. Фашистнуудай алахаяа абаашажа ябахаданьшье, Зоһын зориг мохоогүй, дайсадай урда һүрдэжэ үгөөгүй, Эхэ орон тухайгаа, тэрэнэйнгээ хуби заяан тухайнь бодомжолһоор ябаа. Эхэ орондоо хизааргүй ехэ инаг дуратай байһанай бодото гэршэ энэ бшуу.

Эхэ орондоо инаг дуратай байха гээшэ иимэ удхатай гэжэ һанагдана.

Зүгөөр, совет хүнүүдэй гүн бодолой иимэ нангин мэдэрэлые имагтал байлдаанда бэелүүлэгдэһэн баатаршалгаар хизаарлажа болохогүй байһаниинь ойлгосотой. Энэ сэдьхэл зүрхэнэй олон мэдэрэлнүүд (жэшээлхэдэ, дайсаниие үзэн ядаха мэдэрэл, интернационализмын гүн мэдэрэл гэхэ мэтэ) хараада абтаха болоно. Социалис орондоо инаг дуратай хүн бүхэн дайсаниие үнэн зүрхэнһөө үзэн ядаха, шоо үзэхэ, шобто хараха, дайсадтай али бүхы аргаар хайра гамгүйгөөр тэмсэхэ уялгатай. Эхэ оронойманай дайсан — шинии хорото дайсан гээшэ гэжэ мэдэхэ шухала. Эндэ ехэ олон жэшээнүүдые харуулжа боломоор. Статья соо дурдагдаһан нэрэнүүдшье бодото баримтанууд болоно ха юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан манай республикын 34 баатарнуудта Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһон байна. Эдэнэй олонхинь дайсанда эсэргүү шуһата тэмсэл соо ами наһаяа хайрлангүй унаһан байха юм. Фашис дайсаниие үнэн зүрхэнһөө үзэн ядалгын гайхамшагта үльгэр жэшээнүүдые эдэ баатарнууд бодото бэеэрээ харуулаа бшуу.

Ёһотой совет патриодууд интернационализмын гүн бодолоор нэбтэрэнхэй байдаг шуу. Патриотизм интернационализм хоёр хоорондоо таһаршагүй нягта холбоотой. Энэ талаар совет арадаймнай агууехэ хүбүүд һүр жабхаланта жэшээнүүдые харуулна. Максим Горький, Владимир Маяковский, Николай Островский гэгшэд совет орондоо хизааргүй инаг дуратай, гайхамшагта патриодууд байха мүртөө дүлэтэ интернационалистнууд байһаниинь элитэ. Советскэ Союз тухайгаа, социалис Эхэ орон тухайгаа тэдэнэй хэлэһэн, бэшэһэн гүн удхатай, уран найруулгатай, тодо һонор үгэнүүд совет хүнүүдэй ухаан бодолдо, уураг толгойдо мүнөөшье бүхөөр хадуугдаһан ябадаг зандаа. Уран хурса үгэнүүдээрээшье, арюун һайхан хэрэгүүдээрээшье, ашата ажал ябуулгаараашье тэдэнэр дүлэтэ патриодууд, дүлэтэ интернационалистнууд байһанаа үнэншэмэ тодоор харуулһанхай.

Эхэ орондоо инаг дуратай байһанаа совет хүнүүд тэрэшэлэн үдэр бүриингөө юрын ажалаар баримталдаг. Манай орон дотор Коммунис партиин, Совет правительствын бэелүүлжэ байһан али бүхы хэмжээ ябуулганууд имагтал арад зоной аша туһада, тэдэнэй алибаа юумээр элбэг дэлбэг, баян дэлгэр, золтой жаргалтай ажабайдал хэрэгтэнь зорюулагданхай. Совет хүнүүд оронойнгоо бодото эзэдынь болоһон. Советскэ Союзайнгаа хүсэжэхэ, бэхижэхэ, баяжаха, хүгжэхэ туша хүн зонойнь байдал улам бүри һайжарха, зол жаргалынь улам бүри мандаха байна бшуу. Тиимэ хадань совет хүнүүд ажал хүдэлмэридөө, даалгаһан хэрэгтээ тон ехэ харюусалгатайгаар хандажа, үүсхэл оролдолго гаргажа, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлжэ, эрхим һайн шанартай, хямда сэнтэй продукци элбэг дэлбэгээр гаргажа, Эхэ оронойнгоо мандалда үргэхые үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэнэ.

Эхэ орондоо инаг дуратай байһанаа совет хүнүүд шударгы ажалаараа, бодото хэрэгээрээ, ашата ажал ябуулгаараа тодорхойлон харуулдаг заншалтай. Энэнь тон зүб, һайшаалтай. Зүгөөр түрэл оронойнгоо анхарал оролдолгодонь хүсэд дүүрэнээр харюусанаб, ашыень бүрин харюулнаб гэжэ хэлэхын аргагүй. Сэхыень хэлэхэдэ, Эхэ оронойнгоо урда хэзээ бүхэндэ уялгатай, үритэй ябадаг гээшэбди. Хаанашье ябаа һаа, юушье хээ һаа, Эхэ оронойнгоо урда хэтын хэтэдэ уялгатайб, үритэйб гэжэ мэдээжэ дуун соо зүбөөр хэлэгдэдэг.

Совет хүнүүд улаан зүрхэнэйнгөө сохижо байһан сагта Эхэ орондоо үнэн сэхэ, инаг дуратай байхаар, Эхэ оронойнгоо улам саашадаа һалбаран мандахын, бэхижэхын, хүгжэхын түлөө ами наһаяа хайрлангүй ажаллахаар, тэмсэхээр хэзээдэ бэлэн байһан тухайгаа шахаа тангариг үргэнэ.

Ц. ЦИБУДЕЕВ.

МОНГОЛ ПОЭДҮҮДЭЙ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

Ч. ЧИМИД

***

**Би нэгэ зүүдэ зүүдэлээб.
Бидэ хоёрой хоорондо юуншье үгы.
Хүхэрэн харагдаха хадануудш үгы,
Хүүен урдаха мүрэнш үгы.
Уняартан һунаха талаш үгы,
Унайтан һубариха айлш үгы.
Би нэгэ зүүдэ зүүдэлээб.
Бидэ хоёр хоюулан байнабди,
Бидэ хоёрой зүрхэнш байна,
Бидэ хоёрой дуранш байна...
Би энэ зүүдэнһээ һэрид шэбэб.
Бидэ хоёрой хоорондо хэды хаалта байнаб!
Хүхэрэн харагдаха хаданууд байха юм,
Хүүен урдаха мүрэнш байха юм.
Уняартан һунаха талаш байха юм,
Унайтан һубариха айлш байха юм.
Би нэгэ зүүдэнһээ һэрид шэбэб.
Бидэ хоёр хоюулан байнабди.
Бидэ хоёрой зүрхэнш байна.
Бидэ хоёрой дуранш байна.
Би һэреэд, нигэжэ бодобоб:
Бидэ хоёрой хоорондо юунш үгы.
Бидэ хоёр хоюулханаа байгаа байнабди.
Бидэ хоёрой зүрхэнш байһан байна.
Бидэ хоёрой дуранш байһан байна.
Би һэреэд, нигэжэ мэдэбэб:
Бидэ хоёрой хоорондо юунш үгы,
Хүхэрэн харагдаха худануудш үгы,
Хүүен урдаха мүрэнш үгы,
Уняартан һунаха талаш үгы,
Унайтан һунаха айлш үгы.
Манай дуранда хэмжээнш үгы,
Манай дуранда мүнхэ гал бни.
Энээниие хэнш сарахагүй,
Энээниие хэнш дабахагүй.
Хоюулханаа бидэ хоёр холые дабанабди.
Хоюулханаа бидэ хоёр хубияа олонобди.**

Ц. ДОНДОКОВА буряадшалба.

ТОЛИ

ХАРА ШҮДХЭР
ОНТОХОН

Даар дархи, тогоотой дабирхай мэтэ хара бэетэй, нюргандаа муухан туламтай, нютагаа алдаһан зайгуул, хоёр һоёо эбэртэй, хондолой дээрэ һүүлтэй, хохимой болохын урдуурхан хойбон шүдхэр ябаа һэн ха.

Дэлхэйн амитанай нюдэндэ ада үзүүлжэ, хаана яана зайжа ябаһан шүдхэр холо тайгада ошобо. Нэгэ хара хоо түгсэг дээрэ амаржа һууха зуураа:

Дэлхэйн амитан дураа гутахадаа, ехэ сухалдахадаа, «Шүдхэр» гэдэг. Һайн һайханай болоходо гү, али ямар нэгэн туһа эрихэдээ, «Бурханиие» дурдадаг. Тэрэ бурханиинь хаана байдаг, һуудаг юм ааб?» гэжэ бодожо һуутараа, бодон гахайе харажархиба.

— Эй, ши, бодон гахай! Намда ойлгуулан хэлэжэ үгэл даа, Бурхан хаана байдаг юм?

— Хор-хор-хор, холохон һуудаг байгаа ёһотой.

— Холо гээшэш хаанаб? Хадын хабшалда гү, али хизаарта гү?

— Үгы даа. Огторгойн оройдо гэлсэдэг.

— Огторгойн орой гээшэш хаанаб?

— Газар малтадаг гахай огторгойн орой харадаггүй юм.

— Зайгуул шүдхэр, зайлал даа саашаа! Хар-хар-хар, хашартай болошобош.

Шүдхэрэй гахайһаа холодоод ябахадань, аса модоной оройдо алаг шаазгай һууба. Хара шүдхэрые хараһаар, хараажа, хашхаржа мэдэбэ.

— Шаазгай, шаазгай! Шаханахаа болил даа. Шамһаа нэгэ асуудал һурахам. Ши дэлхэйн дээжэ шубуун гээшэш. Холо ойрын һонинуудые ходо мэдээд, ойлгоод ябадаг һонор ухаатай жэгүүртэн гээшэш, — гэхэдэнь шаазгай шаханахаа болижо шагнаба.

— Бурхан гээшэ юм бэ? Хаана байдаг юм?

— Бурхан гээшые би хараагүйб. Дуулбарида муу муухайе болигодог, эб зүбые олодог юм гэлсэгшэ. Талын тарбагад тэнгэриин сахилгаанай болоходо, «Бурхан, бурхан хараг» гэжэ хүсалдадаг юм. Тэдэ заатагүй мэдэхэдээ болохо. Тарбаганда ошолши!— гэбэ шаазгай.

Эсэһэн тулиһан шүдхэрэй арай гэжэ тарбаганайда тулажа ерэхэдэнь, нүхэн дээрээ тобойжо һууһан тарбаган тэрэниие хараад:

— Ай бурхан, шүдхэр ябана, — гээд шурд гэжэ нүхэндөө орошобо.

Зобоһон тулиһан шүдхэр тарбаганай нүхэнэй амһар дээрэ һуугаад, уйдхараа багтаажа ядан, уйлажа һуншарка мэдэбэ. **Шүдхэрэй нюдэнһөө гараһан хорон нулимса тарбаганай гүнзэгы нүхэнэй оёор хүрэтэр урдаба.** Тарбаган ехэл гайхаба. Бардам заншалһаа холодохо ёһотой юм, бархирһан тулюурта туһалха юм гэжэ бодоод, газаашаа гаража, шүдхэртэй зугаалдха баатай болобо.

— Ши хара шүдхэр мүн гүш даа?

— Шүдхэр гээшэлби даа. Арай гэжэ арһаа хэдэржэ, амяа абажа, аша туһа бэдэржэ ябанаб. Урдын урда үеһөө, үнгэрөө холо сагһаа хойшо шүдхэр шуһатан муу муухай амитан гэжэ тоологдодог юм гэлсэгшэл. Бурхан гээшэ сагаан сэбэр сэдьхэлтэй, сэнхир бэетэй, зүб юумые аршалдаг, буруу юумые болигодог юм гэлсэдэг. Хаанаб тэрэ Бурханш? Шамайе һайн мэдэхэ юм гэжэ олон амитанһаа дуулахадаа, ерээб.

— Үгы би яажа мэдэхэ гээшэбиб. Би хараагүйб.

— Үзөө хараагүй аад, яахаяа бурхан, бурхан гээд үхэжэ ябаһан тарбаган гээшэбши? Дэлхэйгээр болоһон, боложо байһан хархис муухай дай хэгшэд бурханай заабаряар зэмэгүй зониие алажа хюдажа байна гэжэ һанана гүш?

— Ай бур... үгы хара шүд... үгы. Ши намайе хүлисыш! Юу бэдэрнэб гэнэбши даа?

— Бурханиие бэдэрнэб. Зүб буруу хоёрой илгаае хэн олодог юм? Зэмэгүй намайе шоо үзэхэ, зэмэтэй һохор бурханиие дээрэ үргэхэ...

— Би яажа мэдэхэбиб...

— Муу муухайгаа нам дээрэ ашаад, амияа аршалжа, арһаяа абаржа ябадаг амитад ха юмта даа, — гэжэ шүдхэр хэлээд, үгы болошоо һэн гэхэ.

Ф. БАЛДАЕВ.

БАСНИ

ЭШЭГЭН ТЭХЭ

**Эшэгэн Тэхэ
Эбэрээ ургаа юм гү,
Тоонто — хорёодоо
Тогтохоёо болино.
Тойрон байгаа юумые
Тооногүй, олнно.
Дэндүү ехэ һанаандаа —
Днилдэшэгүйб,
Мундуу хара ухаандаа —
Муригдашагүйб, — гэжэ
Дэргэдээ хэбтээшэ
Бухада
Дээрэлхэнэ.
Хибэдэһээ хибээшэ
Хусада
Өөдэрхэнэ.
Хүршэ Бухатанай
огородто
Һурэжэ ороно.
Хоргооһон, хог болгожо,
Хоножо хороно.
Хүршэ Бухатан
түншэтэй —
Хүлеэнэ, дотороо
үбшэнтэй.
Эшэгэн Тэхэл убайгүй
Эбэр һүүлээ үргэнхэй,
Һуршэлжэ, добтолжо,
Һурхэйтэн үһэринхэй.
Хүдхэ эшэгэнэй эзэн
Хүндэлэлсэхэ ёһодо
арсана.
Уурлажа Буха хүршынхи
Урьха, занга ухаална.
Зарга —
Захадаа хүрэжэ
замханагүй,
Долгонсог Тэхэхэн
Дайлахаяашье болиногүй.
Огородһоо гадна,
Посхоодто һүйд
тохёохонь,
Олониитые
Үргэлжэдэнь зобоохонь...
Сомон зүблэл яаража,
Сесси зарлаба.
Шанга гэгшын
Шиидхэбэри гаргаба.
Эзэншье үгэ дууламгай,
Эшэгэн Тэхэеэ бариба,
Айлай огородто
алхахагүйгөөр
Аргамжалаад хариба.**

***

**Игэжэ Араб оронуудта
Израиль добтолно
зоргоороо.
ООН-иие тооногүй,
США-да түшэглэн
годоороо.
Эгээл тэрэ
Израиль гээшые одоол
Эшэгэн тэхэдэл
Барижа ямалхаар болоэт.**

Д. ДОРЖОГУТАБАИ.

НАМАР ХУДАН ГОЛ ДЭЭРЭ. Д. НИМАЕВАЙ фотоэтюд.

СПОРТ

ТОБШО ҺОНИ…

ХОККЕЙ. Мүнөө ор… манай хоккеистнүүдэй … суглуулагдамал ко… уласхоорондын мүрысөө… тэ хабаадахаяа бэлдэж… на. Ерэхэ жэлдэ дэлхэ… рүү һуури эзэлэлгын … сөөнэй эзэд — Финля… национальна суглуулаг… командын спортсмену… ноябриин 3-да, 4-дэ … ре, Хельсинки хотон… үнгэргэгдэхэ наадануу… баадаха командын бү… лые нэгэдэхи суглуулаг… команда һоридог В. Б… вой, Б. Кулагинай зуу… гаар СССР-эй Хоккей… дерациин президиум … ба.

Эдэнэр манай кома… бүридэлдэ орохо … вратарьнууд Третьяк, … дельников; хамгаалагш… сильев, Филиппов, Л… Лутченко, Волченков, … ганков, Кузнецов, Ша… добтологшод Михайлов, … ров, Харламов, Мал… Шадрин, Якушев, Ма… Лебедев, Анисин, Бод… Климов, Репнев.

— Национальна хок… лигиин клубуудтай мүр… үнгэргэлгын болюулагд… тай дашарамдуулан, … нэгэдэхи команда ноябр… рын һүүл багта ГДР-тэ… уулзалга хэхээр, декаб… 9-дэ, 11-дэ, 13-да Ленин… та нютагай армеецүү… Ригэдэ «Динаматай», … вада Воскресенскын «Хи… тэй» наадахаар шиидэ… — гэжэ СССР-эй су… лагдамал командын ах… ша тренер В. Бобров Т… ай корреспондентдэ хэ… Декабриин 16-һаа 23 … тор дэлхэйн ба Европы… пионууд «Известия» газ… шангай түлөө мүрыс… хабадаад, удаань Шэнэ… лэй нааданда хабадд… США мордохо байна.

Оронoй хоёрдохи су… лагдамал команда декаб… 5-һаа 20 болотор Кан… аяншалан, эндэхи клу… тай наадаха. Тус кома… бүридэл элирүүлэгд… байһаар.

Декабрь һарын түрү… арбан хоногой турша… оронойманай залуушу… суглуулагдамал ко… Финляндида хоёр наад… гэргэхэ.

Социалис оронуудай … шүүлэй суглуулагдамал … мандануудай «Хани … саан» гэһэн заншалта … сөөн ноябриин 12-һоо … болотор Чехословакии… ра хотодо үнгэргэгдэхэ… хүрэтэр наһанай эдир … энээндэ хабадаха б… Москва, Ленинград, … бинск, Саратов, Уфа, … Новокузнецк хотону… эдир хоккеистнүүд энэ … рысөөндэ хабадаха … хүндэдэ хүртэнхэй.

***

Октябриин 31-дэ Л… кидэ үнгэргэгдэһэн наа… Москвагай «Динамо», … киин «Торпедо» команд… дай хоккеистнүүд уу… даа, тэм тэрээ наадаж… тоотойгоор тэнсэһэн ба…

(ТАС…

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Россин дорюун алхам» — РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл. Эб найрамдалай, жаргалай түлөө» — ТАСС-ай статья. «Октябрьда—эрхим угтамжа» — суглуулбари. Орон доторой һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Зал соо һаруул гэрэл болсо».—Г. Клепиковэй статья «Хүсэ шадалай үндэһэн» — В. Харахиновай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда. Официальна таһаг. «Нүхэрэй бэшэг»—В. Токтохоевагай статья. Вузуудһаа ерэһэн мэдээсэлнүүд. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. М. Степановай «Через буреломы» гэһэн романһаа хэһэг. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ «Таабаринууд ба тайлбаринууд» гэһэн дамжуулга. 13.40 — «Элүүр энхэ байдал» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 14.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Дүрбэн эхирнүүд тухай онтохон». Гүрэнэй Ленинэй ордено үхибүүдэй Түбэй театрай табиһан зүжэг. 15.50— **Үнгэтэ телевидени.** «Ан амитадай байдал». 16.50 — «Бэдэрэлгэ» — телевизионно альманах. 17.20—17.30— Забһарлалга. 17.30 — … стульев» телевизионн… хан зүжэгүүдэй театр… — «Время» — мэд… программа. 19.30 — … **телевидени.** «Енисей… роводы» — фильм-к… 20.20 — **Үнгэтэ теле…** Н. Островскийн «Бул… хатуужааб» гэжэ ро… таарүулагдажа таби… телевизионно уран һа… олон серитэй фильм (… сери).

Улаан-Үдэ харуу…

21.30 — «Экран» … левизионно суглуу… 22.30 — Концерт.

«Орбита» харуу…

23.00 — «СССР-эй … луун нүүрһэнэй п… ленностиин министр … Братченко танла х… ка». 23.30 — **Үнгэтэ… видени.** «Нүхэр дуун… левизор харагшадай … лаар зохёогдоһон … 24.00 — «Время» — … сэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГР…

Улаан-Үдэ харуу…

14.10 — «Возвр… к жизни» — уран һ… фильм (1-дэхи сери). … — Концерт.

САГАН УЛА…

Мүнөөдэр респуб… манай үүлэтэйшэг бай… гал шадар багаханаар … орохо. Баруун-х… секундын 5—9 метр… тэйгөөр һалхилха. Һү… 12—16, хойто болон … минай аймагуудаар … дөө 20—24, үдэртөө … хойто аймагуудаар … Улаан-Үдэдэ һүниндөө … 15, үдэртөө 2—4 … хүйтэн болохо.

НЭТЭРҺЭН МИРОН...

Эртэ үглөөнһөө хойшо тухагүй ажаллажа, нилээд эсэшэһэн Хубулей Раднаевагай һүрэг хонидоо хашаада хаагаад, һаял гэртээ ороод байхадань, хүршэ айлайнь үүдэн «нярд» гэтэр нэшэгдэжэ, ямар нэгэн галзуу амитанһаа айжа һүрдэһэн эхэнэр хүнэй олиггүй муухайгаар шашхаха аблан аһа нюрганайнь хүйтэ даатар сонностобо. «Үнөөхи Мирониинь баһал архи уужа галзуурбалтай?» гэжэ һанаһан Хубулей Раднаевагай эсэһэнээшье мартаад байтар, хүршэ айлайнь хүгшэн эжы — Бальжима хээтэй амидашанхай орожо ерэзд:

— Яаха хээхэмнай гээшэб? Мирон баһал һогтуу ерээ. Верээ сохижо, үһыень зулгааба байна. Одоол алахань! Хубулей, ошожо һалгаалсыш даа. Намайе оройшье дүтэлүүлнэгүй, — гэжэ уйлаганан хэлэбэ.

Бальжима хээтэй Хубулей хоёрой ошоходо, Мирон Ентоев шал һогтуу, гэрэйнгээ үүдэ досоо һоонь шэбхэдэнхэй, үлбэр бэстэй һамгаяа сохижо, дура зоргоороо доромжолжо, аашалжа байна. Уданшьегүй үүдэ, сонхыень тоншожо наяргахадань, һогтуу Мирон бүри галзууран:

— Аа, энэ зүнтэглэһэн шабганса гүт? Байза даа, хоюулайетнай холбожо уяад, үзүүлхэеэл үзүүлхэб. Ябай Орой — гэжэ хашхарба. Тиигэхэдэнь Мироной һабарһаа мултарһан Вера һамганниинь хэдыхэн һаратай үхибүүгээ үргэлэнхэй, гүйдэлөөрөө гаража, хүршэ Хубулей Раднаеватандаа оробо. Архиин охиндо сохюулжа, хүл дээрээ тогтожо ядан байһан Мирон һамганайнгаа зугадаһанда бүришье ехээр сухалдажа, дэмырхын ехээр дэмырбэ.

Тэрэ һүниндөө галзуу Мирон хүршэ айл — Хубулей Раднаеватанаа унтуулаагүй. Таһалгаряагүй үүдэ, сонхыень наяргажа, элдэб үгөөр занажа, хараажа, иишэ тиишээ ябаһаар, үүрэй сайхын урдахана гэртээ орожо, хурхиршаһан байгаа.

Энэ хүдхэмнай хэн гээшэб? Гуша гаран наһатай, ямаршье ажалда даагдахаар бэшэ шүрбэһэлиг томо бэетэй хүн. Урдандаа колхоздоо электромонтёроор хүдэлдэг байһанаа, архи тамхи алмайртараа баряад, колхозой правлениин шиидхэбэреэр тэрэ ажалһаа сүлөөлэгдөө юм. Тиигэжэ хэдэн һарын туршада элдэб жэжэ хүдэлмэридэ ябахадаашье, дуратай сагтаа архидашадаг хүйхэр. Энээнэйнгээ түлөө нүхэдэй сүүдээр, колхозой правлениин зүгһөө хэды дахин хэһээгдэбэшье, үнөөхил зандаа үлөө.

Мирон Ентоев үгэ хэлэндэ бэрхэ. Шагнагты. «Одоол архи уухаяа болёоб. Архи уугаа һаам, Баргажан мүрэн һөөргөө урдуужаг» гэхэһээ наагуур боложо, «шахаа тангаригаа» үгэдэг юм. Теэд мүнөө?..

Һогтуу Мироной ааша гансашье Баянголдоо суурхаад үнгэрөө бэшэ, мүн Баргажанай аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагта дуулдаа. Теэд тус таһагай хүдэлмэрилэгшэд архиинь һогтуугаар галзуурдаг Мирон Ентоновые абаашажа сүүдхын туршада байлгаад, ямаршье хэмжээ абангүй табижархёо.

Архи ехээр уужа, ниитын журам эбдэгшэдтэй эрид тэмсэхэ тухай тусхай Указ гаргагдаһаар хэдэхэн жэл боложо байна. Тиин аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэд энээниие һайн мэдэхэ байбашье, гэмтэ хэрэг һүйдхэгшэдтэй үшөөл һайнаар тэмсэнэгүй гэжэ тобшололтой. Тиигээдшье иимэ һогтуу нойтон мунсые колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хонишон болгоһониинь гайхалтай байна.

БУДАМШУУ.

Баргажанай аймаг.
Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакт… 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, … редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секре… — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сел… хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агита… 56-23, промышленности и строительства — 61.3… ветского строительства и быта — 69-58, культу… школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, … мации — 34-05, общественная приёмная — 58-… шинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-61